

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2012/13:4

Stenografiska
uppteckningar
2012/13:4

Fredagen den 12 oktober

1 § Utrikes frågor

Utrikesminister Carl Bildt

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 23 juli 2012

Återrapport från informellt ministermöte den 7–8 september 2012

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 15 oktober 2012

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Carl Bildt välkommen till EU-nämnden.

Jag har blivit informerad om att det finns ett antal A-punkter, bland annat punkt 46 rörande Bosnien och Hercegovina som nu är föremål för skriftligt samråd. Svar ska lämnas senast i eftermiddag kl. 14.00.

Med det ser vi fram emot en återrapport från informellt utrikesministermöte den 7–8 september jämte återrapport från möte i utrikesrådet den 23 juli.

Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag tror att nämnden har fått en rapportering från julimötet. Gymnichmötet var i sedvanlig ordning ett Gymnichmöte, det vill säga mer informellt. Det kännetecknar också diskussionerna där.

Vi tittade en del på de så kallade horisontella frågeställningarna, vattenproblematik, vad detta kommer att innebära i framtiden, plus utbildningsdiplomati. Det låter lite underligt. Men det handlar om vad vi gör för att erbjuda utbildningsplatser och sådant ute i världen. Det har sin betydelse det också.

Den diskussionen slutade faktiskt med att det allmänt hyllade exemplet på detta var det svenska initiativet att sätta upp handelshögskolan i Riga för tio år sedan och den betydelse detta haft för de baltiska ländernas utveckling.

Det hade sin betydelse att den som företräder EU-kommissionen på våra möten är Andris Piebalgs som är kommissionär för utvecklingsfrågor. Han råkade vara lettisk utbildningsminister när vi satte upp den där skolan. Det var inte tio år sedan. Det var faktiskt nästan 20 år sedan.

Därutöver var det en diskussion som egentligen leder fram till de punkter som vi kommer till senare under dagen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen. Vi går vidare till punkt 3, Södra grannskapet. Då tar vi i första hand Syrien, och det är en fråga om beslut.

Anf. 4 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Södra grannskapet är en något mångfasetterad problematik, men det är klart att det är diskussionen i Syrien som kommer att stå i centrum för diskussionen.

Där blir det också fråga om beslut. Vi kommer att återkomma till nämnden senare under dagen med en skriftlig procedur av något slag, antar jag. Det är bättre om vi tar det muntligt nu, sägs det, och då är det väl så.

Det är i sedvanlig ordning nya restriktiva åtgärder. De är inte riktigt klara. De ska beslutas av regeringen på ett extra regeringssammanträde senare under dagen.

Det är ett antal. Det är ytterligare ändringar i förhållande till restriktiva åtgärder. De omfattar i dag bland annat förbud mot export av vapen och embargo respektive krav på tillstånd för export av utrustning som kan användas för internt förtryck. Det är andra restriktioner avseende export och import av olika varor, finansiella restriktioner samt individuella restriktioner för personer och företag i form av reserestriktioner och frysning av tillgångar.

Ställ nu inte för många detaljfrågor på detta! I grunden är det ju så att vi har lagt sanktioner på nästan allting som det går att lägga sanktioner på. Nu är det så att säga kompletteringar i marginalen, om jag ska vara alldeles ärlig, som äger rum i detta avseende. Men det är en formell hantering som sker med detta.

I övrigt vad gäller Syrien har väl nämnden tagit del av utkastet till slutsatser. Låt mig bara säga att vi hade en vecka i New York i samband med att Förenta nationernas generalförsamling öppnades, med väldigt många samtal om situationen i och kring Syrien och vad som kan göras.

I det sammanhanget hade också FN:s säkerhetsråd ett så kallat öppet möte där man diskuterade situationen i Syrien. Det var första gången på mycket länge som samtliga utrikesministrar var närvarande, såväl från alla de fem permanenta medlemmarna som från alla de andra länderna. Det var från den utgångspunkten i alla fall en viktig diskussion.

Däremot tvingas man konstatera att splittringen i säkerhetsrådet fortfarande är där. Det innebär att sannolikheten för att frågan förs tillbaka på ett mer avgörande sätt på säkerhetsrådets dagordning under den närmaste tiden är relativt liten – det tvingas jag medge. Det är klart att detta begränsar möjligheterna i olika hänseenden.

Den gemensamma medlaren för Förenta nationerna och Arabförbundet, Lakhdar Brahimi, har vi träffat och haft kontakt med ett antal gånger. Han ägnar sig klokt nog åt att spela ned förväntningarna. Det kan vara en diplomatisk strategi i detta, men jag tror också att det delvis återspeglar den verkliga situationen just nu. Men han bedriver ett intensivt arbete på marken och lite underifrån.

Man kan säga att medan Kofi Annan koncentrerade sig, på goda grunder, på att få säkerhetsrådet att enas, vilket inte gick så bra, konstaterar Brahimi nu att säkerhetsrådet är splittrat och försöker se vad han kan åstadkomma underifrån i form av kontakter med olika delar av regimen

och kontakter med olika delar av oppositionen. Vi förde diskussioner med honom.

Det förs också diskussioner om vad som ytterligare kan göras för att ena den relativt splittrade oppositionen. Det kommer ett stort möte i Doha inom de närmaste veckorna. Det har förskjutits något. Vi får se vad som kan komma ut ur detta. Det vet vi inte riktigt.

Sedan handlar det självfallet om de olika humanitära insatserna. Det gäller flyktingsituationen runt om i de olika länderna. Det är kanske framför allt situationen i Jordanien som det finns anledning att uppmärksamma mest på grund av det rätt sköra läget i Jordanien självt. Det handlar om möjligheten att komma in i landet med olika typer av insatser.

Möjligheten att komma in i landet med insatser är något bättre än vad man skulle kunna föreställa sig att de var. Det är framför allt genom Internationella Röda Korset och Syriska Röda Halvmånen och vidare en del andra organisationer inom FN-familjen, World Food Programme, som är där.

I det sammanhanget kan man notera att Sverige tillhör de mycket stora givarna. Vi gav ytterligare 15 miljoner kronor i går, och är nu uppe i över 200 miljoner kronor i insatser från svensk sida på det humanitära området. Sverige är fjärde största givare med 213 miljoner kronor.

Anf. 5 BODIL CEBALLOS (MP):

Det är jättebra att vi är den fjärde största givaren, tycker jag.

Jag tänker på det humanitära stödet. Enligt de signaler jag i alla fall har fått är det väldigt många internflyktingar också från Syrien som kommer in i Kurdistan. Nu har kurderna i alla fall enats – om de fortfarande är enade; det var de för någon vecka sedan. Men de menar på att det humanitära stödet inte kommer in i Kurdistan via Turkiet, till exempel. Turkiet vill inte släppa in något humanitärt stöd där.

Det här är deras uppgifter. Det kan inte jag verifiera på något sätt. Men det är viktigt att flyktingarna som befinner sig i landet, i de relativt lugnare delarna i Kurdistan, också får ta del av det humanitära stödet.

Det är väl en fråga jag har. Vem vet någonting mer om det?

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Det gäller Syrien och sanktionerna. Jag har inte följt med i alla turer, vilka produkter som man får exportera dit och inte. Men det låter bra att allting som kan användas av regimen för att förtrycka internt inte ska kunna exporteras. Det är helt rätt.

Jag har bara en rak fråga. Telekomutrustning, exempelvis, ingår det numera, eller kommer det att omfattas av de här sanktionerna?

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, alltså det finns restriktioner på sådant som kan användas för övervakning, avlyssning och sådant. Det har vi haft ett bra tag. Men när det gäller annat: nej. Det är snarare nästan tvärtom.

Jag vet inte om ni har uppmärksammat det. Vi har ett svenskt företag som heter Bambuser som har tagit fram en mycket intressant teknologi för att ”streama” video från mobiltelefoner. Det har nu börjat konkurrera med Skype som det huvudsakliga instrumentet för kommunikation och kontakt och för att få ut information. Väldigt mycket av det som vi ser

inifrån Syrien för ögonblicket är ju med svensk teknologi, Bambuser. I det här fallet är det mjukvara, huvudsakligen. Men det går på telenätet, och det har vi liksom ingen större anledning att ändra på, av lätt insedda skäl. Vi vill inte mörklägga Syrien, av lätt insedda skäl.

Men, som sagt, det var ett bra tag sedan vi införde sådana där restriktioner på utrustning som kan användas för avlyssningsändamål.

Vad gäller situationen i de kurdiska delarna, alltså egentligen i KRG, har jag inte hört det där. Men jag ska kontrollera det. Antalet flyktingar som fanns tidigare, när jag tittade på siffrorna mer i detalj, i det området var relativt begränsat. Det har att göra med att de kurdiska delarna av Syrien är relativt lugna.

Anledningarna till att de är det är lite diskutabla, får man säga. Den dominerande kraften i de områdena är ju det parti som i realiteten ligger väldigt nära PKK, och PKK ligger väldigt nära regimen. Därmed har det så att säga blivit en halvöverenskommelse mellan regimen och det parti som väl heter PDY eller PYD som innebär att den syriska armén de facto har dragit sig tillbaka från de här områdena. Säkerheten har övertagits av den här PKK-närstående organisationen.

Sedan har det blivit en överenskommelse under ledning av Barzani, där han försöker kontrollera detta också. Det är ett rätt komplicerat politiskt spel. Jag ska förvisso kontrollera uppgifterna, om det är problem med hjälpleveranserna. Jag har inte hört det, men jag ska kontrollera det.

Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr ordförande! Tack för föredragningen, utrikesministern! Jag har två frågor.

Det gäller situationen mellan Syrien och Turkiet och om man kommer att ta upp detta under sammanträdet. Det är det ena.

Det andra gäller just telekom. Det finns alltid en risk. Telekom är fantastiskt när det gäller att kunna rapportera ut från krig, men det är också en möjlighet att kontrollera. Finns det någon beredskap för att se detta och snabbt få till en möjlighet att inte exportera just telekom till Syrien?

Anf. 9 PYRY NIEMI (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern! Börje Vestlund tog upp frågan om Turkiet. Då avstår jag från den. Däremot har vi nåtts av uppgifter i medierna om att USA stärker sin underrättelsenärvaro i Jordanien, bland annat. Är det liknande aktiviteter som sker just nu runt omkring där av andra större länder utanför EU? Har EU någon form av förhållningssätt till detta?

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Det gäller telekom. Börje Vestlund var inne på det. Jag skulle vilja fördjupa den diskussionen lite till. För det är precis så telekomutrustning kan användas. Det är liksom tveeggat. Det kan användas av oppositionen till väldigt bra syften, men det kan också användas av regimen.

Då borde man utforma sanktionerna på det sättet, så långt som möjligt i alla fall, att regimen inte ska kunna använda näten och själva utrustningen för att spåra var oppositionella personer befinner sig någonstans, vem som kommunicerar med vem och så vidare.

Vi känner till Ericssons system RANOS som är implementerat i Syrien. Såvitt jag vet går det väldigt långt i fråga om vilka uppgifter som regimen kan använda sig av.

Utrikesministern skakar på huvudet, så du får väl förklara det. Men det är just det som jag vill att ni på rådet ska diskutera. Jag vill veta ifall ni för just den diskussionen och ifall man kan precisera sanktionen på det sättet. Ja, vi exporterar telekom men inte den formen av utrustning, för den kan användas på fel sätt.

Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Den diskussionen tror jag att vi hade förut. Det var något i tv för ett halvår eller tre kvarts år sedan. Det var någon som sade något om just detta. Men systemet är i praktiken nästan oanvändbart för det.

Det är inget separat system, utan det är en del av varje mobiltelefon. En mobiltelefon måste tala om vilken mast den befinner sig i närheten av. Men det är inte mer än så, så man får väldigt grova indikationer.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men det är alldeles rätt att teleteknologi kan användas på olika sätt. I Sverige har vi telefoner, men vi har också telefonavlyssning som används. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan ska vi inte glömma att en mycket betydande del av teletrafiken utgörs av vanliga människor som säger vanliga saker. Vi diskuterar ibland hur många från Syrien vi har i Sverige. Det är väl i storleksordningen 50 000.

Jag har inga uppgifter om deras teletrafik. Men när jag talar med till exempel de fem riksdagsledamöter som har sin bakgrund i Syrien hör jag hur mycket de är informerade om vad som inträffar i Syrien, för de talar hela tiden i telefon. Det gäller inte minst de kurdiska områdena. Det visade sig att vi hade många fler som åkte dit på semester trots UD:s reserekommendationer. Anledning till att de åkte dit på semester var att de inte läste UD:s reserekommendationer utan telefonerade till sina släktingar och tog reda på hur det var där nere. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det finns också den typen av fullt normala, mänskliga informationsflöden i ett läge där människor är rätt osäkra om sin framtid. Det är rätt naturligt att man vill tala i telefon med släktingar och vänner. Vad gör jag? Hur ser det ut? Har du mat? Det gäller den typen av kommunikation som det finns all anledning att se till att den kan fortsätta på olika sätt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

På den tiden vi hade värnplikt i Sverige fick man lära sig vad man sade i telefon och inte sade i telefon i känsliga lägen. Samma sak gäller självfallet i en sådan här situation.

Beträffande underrättelsetjänster som etablerar sig: >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är ingen tvekan om att underrättelsetjänster från olika länder koncentrerar sig på att ta reda på vad som inträffar i Syrien. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det finns förmodligen en viss beredskap som jag inte vet något om – och visste jag något om den skulle jag inte säga det i alla fall – för att

hantera en situation då kemiska vapen skulle komma till användning. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< När en amerikansk president säger att det är en röd linje ligger det i allmänhet bakom detta en militär planering för vad man gör då. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Situation mellan Turkiet och Syrien kommer vi med all sannolikhet att beröra, fast inte därför att den är någon dominerande del i den allmänna diskussionen. Men det är klart att det är en oroande utveckling som sker i anslutning till gränsen. Jag vet för övrigt att just Lakhdar Brahimi nu håller på att försöka förhandla så att man får en dämpning av spänningen, så att den inte eskalerar till ett fullt krig även där, för det tror jag inte ligger i någons intresse.

Sedan återstår det att se vad som kommer ur den senaste – vad vi nu ska kalla den – turkisk-rysk-syriska förvecklingen med planet. Men om det har jag ingen annan information än den som är tillgänglig via medierna.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag när det gäller beslut om restriktiva åtgärder gällande Syrien inför det extra regeringssammanträdet konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt. Det gäller också i övrigt vad vi nu har avhandlat beträffande Syrien under punkt 3.

Då går vi vidare under punkt 3 till Egypten.

Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Beträffande Egypten förutsätter jag att vi bara kommer att ha ett litet utbyte av olika typer av synpunkter på läget. Vi kommer att ha en så kallad task force mellan EU och Egypten i Kairo den 14 november. Där kommer ett antal utrikesministrar inklusive jag själv att vara närvarande.

Det är en modell som har tillämpats icke minst i fråga om Tunisien för att samordna det samlade stödet till omvandlingsprocessen från Europeiska unionen. President Mursi var nyligen i Bryssel och diskuterade detta. Vi har en god dialog med honom.

Man kan konstatera – med alla de svårigheter som finns – att det är en politisk transition i Egypten som pågår relativt stabilt. De arbetar nu med ett förslag till ny författning. Jag såg att ett första utkast hade publicerats för några dagar sedan. Det kommer sedermera att leda fram till beslut om detta och så småningom nya parlamentsval. Det finns också en osäkerhet om den ekonomiska politiken och förhandlingarna med IMF, som jag antar kommer att få en ny skjuts efter IMF:s och Världsbankens årsmöten, som pågår i Tokyo i dessa dagar.

När vi kommer till Kairo den 14 november hoppas jag att vi ska veta tillräckligt mycket om detta för att kunna ge lite mer kraft åt relationen mellan Europeiska unionen och Egypten.

Mycket mer skulle i och för sig kunna sägas om detta. Men jag tror att vi får anledning att återkomma till detta. Det är som sagt inget som är föremål för direkta slutsatser.

Det är väl sannolikt – kan jag säga i det här sammanhanget – att situationen i Libyen kommer att komma upp. Inte heller detta är egentligen förberett, och det är inte några beslut. Men jag vill inte utesluta att företrädare för några av de sydliga medlemsstaterna kommer att ta upp den

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag förstod det så att föredragningen gällde även Libyen, så att det blev både Egypten och Libyen.

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det stämmer.

Anf. 16 BODIL CEBALLOS (MP):

När jag tänker på Libyen och de miliser som nu skulle underställas regeringen, om jag har förstått saken rätt, undrar jag: Hur pass mycket är EU involverat i stödet att faktiskt avväpna alla dessa olika miliser? Vapnen flödar ju runt i hela området och ställer till mycket oreda också söderut.

Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Synnerligen mycket oreda skulle jag vilja säga att de ställer till.

EU:s inblandning är mycket begränsad, om ens någon. Den organisation som så att säga har the lead är FN, men även FN:s roll är – om man ska vara ärlig – relativt begränsad av den enkla anledningen att libyerna själva har varit mycket måna om sin suveränitet. Vi ser till exempel i ett annat fall som gäller Internationella brottmålsdomstolen hur de icke heller vill utlämna Gaddafis son till Internationella brottmålsdomstolen utan vill att frågan ska avgöras i Libyen.

Den internationella insatsen i detta sammanhang är begränsad, och den är i allt väsentligt begränsad av libyerna själva.

Det är en komplicerad situation, inte minst efter attentatet i Benghazi, där en del milisgrupper har avvecklats, medan andra snarare har slagit tillbaka. Exakt hur balansen ser ut i detta kan jag inte bedöma.

Anf. 18 MARGARETA LARSSON (SD):

Ordförande! Tack, utrikesministern!

Vi har inga invändningar alls i sak mot de här frågorna men vill framhålla en synpunkt.

Man vill inte nämna kopterna vid namn utan säger ”minoriteter”.

Frågan är: Finns det fler minoriteter i Egypten som förföljs och trakasseras lika mycket som kopterna? Om det gör det tycker jag att även dem ska nämnas vid namn, om det är beduiner eller andra. Men man gör inte det.

Att man inte markerar och nämner minoriteter vid namn gör på något sätt att den kritik som förs fram blir lite tandlös. Det blir liksom en identitetslös massa, och det blir inte samma tryck och press.

Vi skulle gärna vilja se att man tydligare markerade kopternas situation och då även lämpligen även villkorade sitt stöd med reformer och skydd för kopterna, eventuellt också berber, nubier och beduiner, om även de förföljs.

Det är en tanke som vi vill lägga fram som en synpunkt.

Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag tittar i papperen för att se om jag använder uttrycket ”minoriteter”. I den mån jag använder det uttrycket är det fel, för det ska det inte vara – av den enkla anledningen att kopterna icke betraktas som en minoritet. Jag tycker att man ska vara aktsam med ordvalet.

Kopterna är en integrerad del av Egypten. En del av spänningen är också att kopterna betraktar sig som mer egyptier än resten av befolkningen, eftersom de anser att de andra kom senare. Det är en strid som vi nog ska hålla ett visst avstånd från.

Det uttryck som jag brukar använda nu – och det blir självfallet ännu mer känsligt när man rör sig inne i Syrien – är att vi ska slå vakt om den mosaik som finns i dessa samhällen, för att försöka använda ett ordval där jag inte säger att det finns en majoritet och en minoritet utan där alla har lika värde i den mångfald som bär upp dessa samhällen.

Det är viktigt med ordvalet och att försöka göra vad vi kan för att skydda den mosaiken, oavsett om det är mosaiken i Egypten eller den ännu mer påfallande mosaiken i Syrien. Det är väldigt viktigt.

Våra instrument för att göra detta är mindre verkningsfulla än vi skulle önska, i synnerhet i Syrien. Nu har väl situationen i Egypten i någon utsträckning stabiliserats. Det fanns mer underlag för farhågor för ett år sedan. Men det är en situation som vi är medvetna om.

Beträffande andra delar: Det som för närvarande är föremål för rätt mycket uppmärksamhet är beduinerna inte bara i Sinai utan också i andra delar av arabvärlden. Det är en komplex materia som för närvarande innebär rätt betydande säkerhetsutmaningar både för Egypten och för Israel.

Anf. 20 ORDFÖRANDE:

Jag kan då konstatera att det vad gäller delpunkterna Egypten och Libyen finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan.

Med det går vi över till punkt 4 i den kommenterade dagordningen om fredsprocessen i Mellanöstern. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det blir en diskussionspunkt, för detta är dessvärre en situation där man tvingas konstatera att det inte händer något överhuvudtaget. Förutsättningarna för att det ska hända någonting är väl heller inte alltför imponerande.

Vi har ett amerikanskt presidentval som kommer den 6 november, som bekant. Det har sin påverkan. Vi går mot ett israeliskt val, som kommer att ligga i slutet av januari eller framåt mitten av februari. Det är lite oklart exakt när det blir, men det handlar i alla fall om det tidsfönstret. Det innebär att förutsättningarna för att nå framgång är relativt begränsade.

Även här var det betydande diskussioner i Förenta nationerna utan att det ledde till någonting. Det är möjligt att palestinierna kommer att presentera en resolution till generalförsamlingen någon gång mot slutet av hösten. Jag tror att det handlar om deras värdering av vad som kommer ut och vad som är möjligt i Washington. De har indikerat att det efter en

sådan resolution möjligtvis skulle finnas en beredskap för direktförhandlingar. Men det påverkas självfallet rätt mycket av det israeliska valet.

Vi har dessutom en rätt alarmerande situation på Västbanken när det gäller den ekonomiska utvecklingen och när det gäller den palestinska administrationens status och finansiella status.

Även om en del av de israeliska restriktionerna har lättats något är det rätt marginellt i förhållande till vad som krävs för att få fart på ekonomin. Det har en negativ inverkan.

Därtill kommer att vi noterar att där vi står fast vid våra ekonomiska åtaganden, från EU:s och Sveriges sida är vi stora biståndsgivare, har en del av de arabiska gulfstaterna varit sena eller icke alls kommit med de ekonomiska bistånd som utlovats. Därmed är den finansiella situationen för den palestinska administrationen synnerligen prekär.

Situationen i Gaza håller också på att förändras i samband med de förändringar som sker inom Hamas. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det är ingen tvekan om att det har skett en betydande maktförskjutning i riktning mot Gaza.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Hamas har i stort sett övergett Assadregimen och Damaskus helt och hållet. Det har försvagat den delen av Hamas som hade stödet därifrån i förhållande till den ibland något mer militanta falang som styr i Gaza.

Det innebär att den palestinska försoningsprocessen, som var en process som skulle leda fram till demokratiska val i Palestina, också har kommit att bromsas upp rätt avsevärt. Det sammantaget ger en påtagligt dystert bild som vi är konfronterade med här.

Anf. 22 MARGARETA LARSSON (SD):

Även om vi anser att SR-analysen har en viss tyngd kan vi känna en stor tveksamhet för strategin man har att utan dialog med Israel gå in i område C. Vi vet utifrån historien hur israeler reagerar när de upplever sig överkörda. Min fråga till utrikesministern är: Tror ni inte att man i Israel kommer att införa hårdare regler för palestinier och att eventuellt all kompromissvilja kommer att försvinna när man genomför denna strategi?

Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Farhågan är snarare att vi går mot en situation där vi får en explosion på Västbanken. Det kan i sin tur leda till säkerhetsproblem för Israel. Jag tror att det ligger i Israels eget intresse – och det säger de ibland – att gynna en positiv utveckling på Västbanken. Jag tror att en hel del av dem som säger det faktiskt menar det.

Att börja röra sig framåt i område C är en del i en synnerligen vettig strategi också från israelisk utgångspunkt för att få en stabilare situation på Västbanken. Jag tror inte att vi är i en situation där det är israelerna som känner sig överkörda i konflikten just nu.

Anf. 24 MARGARETA LARSSON (SD):

Vi är väldigt tveksamma till den analysen. Detta är en väldigt komplex situation. Vi bör alla vara väldigt ödmjuka med att den här frågan syns nästan omöjlig att lösa.

Vi har valt att anmäla avvikande mening på den här punkten. Vi anser att det kanske skulle vara bättre och till större nytta att kunna sätta press på Israel för bosättningsprodukter, Hamas för att de inte håller koll på Gazaremsan med raketskjutningarna och PA för korruption och att de stöder terrorister.

I stället väljer EU att gå in för att försöka lösa enskilda problem i kontaktytorna. Vi tror inte att det är riktigt rätt väg att gå. Vi har en avvikande mening på den här punkten.

Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Just de punkter som nämndes har ni väl inga invändningar emot. Det var väl inget fel på det, höll jag på att säga. Det du sade om de olika punkterna – det var korruption, tryck på Hamas och bosättningsprodukter – är sådant vi arbetar med från regeringens sida.

Anf. 26 MARGARETA LARSSON (SD):

Jag har inte riktigt uppfattat det så. Jag får avvakta och kolla upp det.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att den avvikande meningen drogs tillbaka. Är det rätt korrekt?

Anf. 28 MARGARETA LARSSON (SD):

Jag får kolla upp det närmare.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan om fredsprocessen i Mellanöstern.

Vi går vidare till punkt 5, Iran. Det är en beslutspunkt.

Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det är en beslutspunkt. Här finns, vilket jag utgår från att nämnden har fått del av, utkast till slutsatser. De befinner sig fortfarande under förhandling. Om jag ska göra en prognos är min prognos att det kommer de att göra fram till måndag eftermiddag eller någonting sådant.

Det är två delar av detta. Det är de konkreta åtgärderna. Vi diskuterade i Gymnich att vi skulle lägga fram ett förstärkt sanktionspaket. Det tror jag i grova drag är i hamn vid det här laget även om det återstår någon detalj i det sammanhanget. Vi får återkomma med detaljerna till nämnden när det är klart.

Det har gått fram och tillbaka i olika sammanhang. >>> **Hemligt enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Därefter är det de olika texterna om detta. Det handlar lite om värdering av situationen som den är nu.

Vi fick ny IAEA-rapport i nukleära programmet som kom i augusti. Den var intressant såtillvida att om man tittar på vad som faktiskt har inträffat på den nukleära sidan i Iran framför allt under de senaste månaderna – man kan utsträcka det till hela året – är det väldigt mycket mindre.

Vad gäller anrikningsverksamhet är det praktiskt taget ingen ökning alls. Däremot installerar de fortfarande och halvinstallerar nya centrifuger i hallarna. De skulle förmodligen kunna öka anrikningsverksamheten, men de har inte gjort det.

Det intressanta är den anrikning till 20 procent som har pågått sedan första halvåret 2010 som har varit föremål för den stora oron, inte minst från israelisk sida. Den bedrivs delvis i anläggningen i Fordow, som delvis är underjordisk som bekant. Den fortsätter visserligen. Men de har tagit betydande delar av detta 20-procentiga uran och omvandlar detta till bränsleelement till sin forskningsreaktor.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det innebär att Irans tillgångar av 20-procentigt uran som skulle kunna – för dem som tror att det är överhängande, jag tillhör inte dem, men det finns de som tror det – gå till ett bombprogram har väsentligt reducerats. Om det är tekniska skäl som gör att det är på det sättet eller om det finns en politisk signalverkan i det hela är väldigt svårt att veta. Det kan egentligen bara testas i en förhandling.

Den förhandlingen har letts av Catherine Ashton i ett antal olika steg fram och tillbaka, som sådana förhandlingar är. För närvarande sker de förhandlingarna i en mer teknisk fas. Det har i allt väsentligt att göra med det amerikanska presidentvalet.

Det finns ingen möjlighet för USA att i det laddade läge som diskussionen är också i denna fråga – det sågs bland annat under natten – att gå in i någon typ av reell förhandling. Vi befinner oss i praktiken i ett vänteläge i förhandlingarna till efter det amerikanska presidentvalet.

Därefter har vi förmodligen en period där det finns en reell möjlighet till en förhandling med utgångspunkt i de principer som har varit tidigare. Det är om detta som det gäller att välja orden relativt väl i rådsslutsatserna. Vi har bra formuleringar som vi använt sedan tidigare både från Catherine Ashtons sida och från IAEA:s sida som vi ska försöka få in i detta. Vi är således inte riktigt klara.

Det handlar om att försöka att få en överenskommelse. Jag vet inte hur stor sannolikheten är. Diplomati handlar ibland också om att jaga möjligheter som är relativt små därför att alternativen är så långt mycket värre. Det är en överenskommelse som grundar sig på full respekt för de åtaganden som Iran har internationellt men också för de rättigheter det har och för att säkra genom inspektioner och annat den exklusivt fredliga naturen av Irans nukleära program.

Anf. 31 BÖRJE VESTLUND (S):

Statsrådet nämnde det amerikanska valet. Hur mycket är dessa slutsatser sammanvägda med fler länder? Framför allt USA är en stor spelare, och Iran betyder väldigt mycket i deras utrikespolitik. Hur mycket sammanvägt är det med detta?

Jag förstår att den högsta politiska ledningen i detta läge inte kan reagera på vare sig det ena eller andra eller gå in i några förhandlingar. Men man kan trots allt ha kontakter med motsvarande UD i USA. Så tror i varje fall jag att det brukar fungera. Det är möjligt att det är annorlunda i amerikansk politik. Det känner kanske statsrådet mer till än vad jag gör.

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern, för föredragningen i frågan om Iran.

Vad är egentligen de stora skiljelinjerna, och vad kommer att bli den stora diskussionspunkten, som är det svåra att komma överens om? Är det hur långtgående sanktionerna ska vara? Är Sverige överens med majoriteten i utrikesgruppen?

När USA:s val är över har vi Israels val i januari. Frågan är om Israel kommer att använda Iranfrågan som en del i sin valrörelse. Risker för angrepp finns där ändå på något sätt hela tiden överhängande. Om EU fattar beslut om starka sanktioner kanske det på något sätt kan dämpa Israels vilja till angrepp om EU står starkt bakom det.

Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag går först till Börje Vestlunds fråga. Hur brukar ni koordinera med USA? I formell mening görs det inte alls, självfallet. Det är EU:s egna slutsatser. Men det är det enkla svaret.

Det reella svaret är självfallet något annorlunda. Förhandlingarna med Iran bedrivs av det så kallade EU 3+3. Det är de tre EU-länderna, USA, Kina och Ryssland. När det gäller förhandlingsbud och sådant är det en intim koordination med amerikaner, ryssar och kineser.

Nu går vi inte här in i detaljerna i ett förhandlingsbud, och det ska vi heller inte göra. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi vet alla att valrörelser åtminstone i andra länder har en effekt på kvaliteten i det politiska beslutsfattandet, och ibland på modet i den politiska debatten, som man inte ska bortse från. Därför har vi lite av ett vänteläge. Vad vi kommer att få för effekter av det israeliska valet återstår att se. Men de är inte direkta delar av detta på samma sätt.

Det är också samröre med IAEA:s styrelse, där Sverige råkar sitta med för ögonblicket, och där vi fattar beslut om olika resolutioner i den här frågan. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Men det är fortfarande viktigt.

Vad vill Sverige göra? Vi vill ha språk som tydligt håller vägen öppen för en diplomatisk lösning. Vi vill ha språk som är sakligt korrekt när det gäller att beskriva vad som pågår i Iran. Det finns kanske en och annan som blir rätt osaklig när man diskuterar vad som inträffar i Iran i denna del och som kanske är mycket skeptisk mot formuleringar som är för tydliga vad gäller önskan om en diplomatisk lösning.

Sedan har det också funnits skiljelinjer när det gäller sanktionerna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Där har vi nu i allt väsentligt fått gehör för våra synpunkter. Vilka är då de?

Nu är vi tillbaka lite på den diskussion vi hade tidigare. Vi har här i Sverige i storleksordningen 100 000 personer med bakgrund i Iran. Jag ska inte uttala mig om deras politiska hemvist >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Vi har åtminstone två fyllda 747:or som går mellan Stockholm och Teheran varje vecka som bokstavligen är fulla med människor som åker fram och tillbaka.

Ibland handlar det om sådana saker som att de ger pengar till sina familjer eller stöder barnens utbildning. När det gällde Syrien men också Iran hade vi det problemet att vi hade sådana som hade flyttat tillbaka från Sverige och vi måste betala pension till dem.

Vi har velat ha en rätt hygglig frizon för att de finansiella sanktioner som nu skärps inte ska omfatta den typen av transaktioner som sker mellan vanliga människor.

Sedan kan ni förstå att det här måste definieras på ett någorlunda hyggligt sätt, och det har vi nu förståelse för, vilket vi inte hade för ett tag sedan.

Vi vill också ha en hygglig frizon för humanitära leveranser av olika slag. Vi tycker framför allt att man ska vara försiktig med sanktioner när det gäller två saker, då de kan få alltför bisarra effekter. Den ena är livsmedel – det kan vara humanitära hjälpleveranser eller handel med livsmedel. Den andra är läkemedel. Vi ser redan nu att sanktionerna har negativa effekter på läkemedelsförsörjningen i Teheran. En del av oss har väl också minnen av de effekter som vi kom att få av sanktionerna gentemot Saddam Husseins Irak. Vi tyckte inte bra om Saddam Hussein, men att vi hamnade i en situation där det inte fanns läkemedel på sjukhusen för svårt sjuka var inte avsikten. Vi har nu fått fram rätt hyggliga tak, tycker vi, för både mat, livsmedel och privata överföringar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Det här är ofta tekniskt mycket komplicerad materia.

Vi har samma restriktioner på telekom som vi har för Syrien vad gäller olika typer av utrustning som kan användas på felaktigt sätt. Men det har vi haft sedan ett bra tag tillbaka.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar beträffande de här slutsatserna som ännu inte är färdiga att det kommer att ske ett skriftligt samråd, sannolikt nu under helgen. I övrigt finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet Iran.

Vi går vidare till punkt 6 som handlar om Mali. Det är en beslutspunkt.

Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Det här tror jag är någonting som vi kommer att höra talas om mer under månader eller kanske till och med, fruktar jag, år framöver.

Situationen i Sahel har varit på vår dagordning tidigare, och det är ingen tvekan om att den har blivit värre av en lång rad olika skäl. Ett av dem har att göra med det vi diskuterade när det gällde Libyen och den vapentillförsel som har skett till olika grupperingar. Det kan handla både om tuareger, som har sin specifika agenda, och om islamistiska och terroristiska grupperingar.

Vad vi ser är att en kombination av dessa har tagit över makten i norra Mali på ett sätt som är utomordentligt oroande för stabiliteten. Det handlar inte bara om att stabiliteten i Mali inte längre finns, utan det påverkar stabiliteten och äventyrar den i regionen i sin helhet. Vi ser ett inflöde av såväl pengar som folk till detta område på ett sätt som är utomordentligt oroväckande.

Det här har varit föremål för mycket diskussion fram och tillbaka mellan olika länder, icke minst de afrikanska länderna. Till saken hör att vi har ett mycket osäkert läge i Bamako vad gäller regerandet i den del av Mali som är under någon typ av kontroll under någon typ av regering, och det är klart att militär intervention eller militär hjälp, framför allt från de afrikanska staterna i Ecowas, kräver ett samarbete med regimen i Bamako på ett eller annat sätt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är i det tidigare sammanhanget som både EU och andra kommer in för att på olika sätt hjälpa till, och det är det som det här handlar om. Vi är inte framme vid de exakta formerna för detta än, men det är klart att vi har ett starkt engagemang för att på olika sätt försöka hjälpa till att bidra med stabilitet i Sahelområdet. Vi höjer kraftfullt vår profil i området, men jag vill gärna säga till nämnden att jag tror att detta bara är början till något som kommer att leda betydligt mycket längre både i Mali och i Sahelområdet i dess helhet.

Anf. 36 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag tänker på den humanitära situationen och länderna i grannområdet. Det är många som har flytt över till Mauretanien, och vi kan också se problem i södra Algeriet, i flyktinglägren i Tindouf till exempel, i och med att det finns en mycket större osäkerhet.

Vad gör EU i det läget med de stora flyktingströmmarna till Mauretanien och andra länder? Hur hjälper vi till där? Det råder ju också hungerskatastrof i delar av Sahelområdet.

Tuaregerna och islamisterna, har ju, om jag förstått saken rätt, fortfarande kontroll. I tuaregsamhället har kvinnorna en mycket stark ställning. Det är självklart så att det kommer att vara stora problem mellan de tidigare samarbetsparterna i norra Mali också. Vad har vi för beredskap att stärka kvinnorna i den här situationen? Vi har nästan samma situation som med talibanerna en gång i tiden.

Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S):

Jag har en ödmjuk fråga. Att i sista ögonblicket få dokument som är på engelska är jag van vid, men här finns en rubrik som heter "Projet de conclusions du conseil sur la situation au Mali". Kan statsrådet eller möjligen någon tjänsteman utveckla vad som egentligen står i detta papper i de tre punkterna? Det är inte helt lätt att vid sittande bord försöka översätta detta. Jag är ledsen att min skolfranska inte räcker längre.

Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (M):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vad som står i grova drag är vi uppmanar interimregeringen i Bamako att ta fram en vägkarta för att återställa den konstitutionella ordningen. Det har vi sagt förut, tror jag. Vi ska ha en tidsplan för genomförande av val, vi efterlyser en politisk lösning av krisen i norr och vi efterlyser en reformering av Malis armé. Det är de headlines som finns i dokumentet.

Vi har inte kommit så långt att det talas om en militär operation för att återställa landets territoriella integritet. Där är vi inte än. Men jag är

rätt övertygad om att om den politiska lösningen inte kommer leder detta till en sådan operation i det senare skedet.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har en ambassad, och det är mycket bra, och vi har ett biståndsprogram som ger oss viss förankring i den maliska verkligheten. Men traditionellt sett har inte Västafrika varit ett av de områden som vi kan bäst. Därför får vi repliera rätt mycket. EU och FN är ju våra instrument, medan vår egen kapacitet till bedömning och agerande i en sådan här situation är relativt begränsad. Jag tycker att man ska erkänna det och se det som positivt att vi har de här andra instrumenten. Det gäller också bedömningar av utveckling av spänningar som kan finnas i norra Mali. Vi ser sådana rapporter.

Närvaron från västliga och andra aktörer, till exempel journalister är dålig. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Algeriet talar vi med. De har en inställning som kanske är lite mindre kritisk. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller kvinnornas ställning får vi rapporter från fundamentalisternas härjningar i norra Mali, och de är förfärande i alla tänkbara hänseenden. Men vi ser också rapporter om att tuareger reagerar mot detta. De kanske inte är sådana som i alla hänseenden står för den svenska värderingskatalogen, men de står inte för den värderingskatalog, eller vad det nu är, som islamisterna står för.

Vi har ju en liten EU-mission i Niger också som vi har behandlat tidigare. Ni kanske hörde att FN utsåg den före detta italienske premiärministern Prodi till sin särskilde representant för att samordna politiken i Sahelområdet. Vi kommer självfallet att samarbeta nära med honom också.

Anf. 39 MARGARETA LARSSON (SD):

Vi är inte riktigt inne på linjen att ge blancostöd till gemensam säkerhets- och försvarspolitik, utan vi anser att regionen i första hand ska kunna lösa det här själv. De känner ju till sina närområden bättre och kan kanske göra bättre bedömningar än EU.

Vi anmäler alltså avvikande mening här.

Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Problemet är ju att regionen ber om vårt stöd. EU agerar inte på egen hand här – inte ens FN gör det – utan det handlar om att stödja framför allt Ecowas och deras samarbete med Bamako. Men de har inte kapaciteten att göra det, så de ber om hjälp både med utbildning och med finansiering. De har vare sig pengar eller kapacitet >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< utan vi stöder det afrikanska regionala samarbetet som behöver stöd för att kunna vara effektivt. Jag tror att det vi gör via den gemensamma europeiska säkerhetspolitiken är en förutsättning för att regionen ska kunna göra detta själv.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt när det gäller ärendet Mali, men vi har också noterat en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 7 om östra grannskapet. Det är en beslutspunkt.

Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M):

När det gäller östra grannskapet finns det slutsatser om Vitryssland, som ni har sett. Jag vet inte om det finns så mycket att säga om detta. Det finns betydande kompetens runt bordet här vad gäller utvecklingen i Vitryssland, så jag behöver inte säga hur dystert den är. Men det är i alla fall viktigt med slutsatser där vi slår fast vad vi tycker i detta sammanhang. Där finns en paragraf 6, som ni kanske har uppmärksammat, som inte handlar om Sverige men som i realiteten ändå gör det, det vill säga att man måste utmana Vitryssland att fullt ut respektera diplomatiska privilegier och immuniteter för EU-staternas diplomatiska representation och personalen i Vitryssland. I övrigt är det väl inte så mycket att säga om detta. Jag svarar gärna på frågor.

När det gäller Georgien finns det också slutsatser som ni har tagit del av. Jag var där tillsammans med min polske kollega strax före valet i akt och mening att understryka för samtliga att det var viktigt att de genomförde ett så långt som möjligt demokratiskt, fritt och rättvist val.

Jag var väl hyggligt övertygad när jag lämnade landet att det skulle bli så, och så blev det också. Det är utan tvekan det bästa valet som har varit i Georgien och förmodligen ett av de bästa valen som har varit i de östra delarna av Europa över huvud taget. Val resulterar ibland i regeringsskiftet, och så har det blivit här. Det pågår som bekant nu, under konstitutionellt goda former än så länge, ett regeringsskifte. Det nya georgiska parlamentet samlas, om jag inte missminner mig, den 21 oktober, och då inleds den formella proceduren med att skifta regering. Oppositionskoalitionen har redan nominerat sina statsråd, och jag kommer att träffa den avgående georgiske utrikesministern i Luxemburg på måndag. Vi har också en del kontakter med de individer som ingår i den regering som kommer att bildas.

Sedan är det viktigt med en tydlig EU-närvaro för att se till att vi inte därefter hamnar i något som skulle kunna gå i samma riktning som den ukrainska utvecklingen. Även om Georgien har gjort enorma framsteg under senare år också i rättsordning, om man bortser från fängelserna, och demokratisk standard är det fortfarande en politisk kultur där det kan finnas tendenser till överslag av hämnd och sådant på samma sätt som vi har sett i Ukraina.

EU-engagemanget är viktigt för att se till att det som man har visat under de senaste veckorna i form av demokratisk mognad fortsätter att vara där med den nya regeringen och med det samregerande som finns mellan den nya regeringen och president Saakashvili intill dess att han får en efterträdare i valet i september eller oktober nästa år.

Anf. 43 MARGARETA LARSSON (SD):

Också vi beklagar naturligtvis utvecklingen i Vitryssland och de problem man har med demokratin och mänskliga rättigheter. Borde vi

kanske vara överens om att det kommer att ta väldigt långt tid för Vitryssland att komma i den demokratiska riktning som vi här önskar att man ska göra? Utifrån det tycker jag att vi fortsättningsvis ska vara väldigt försiktiga när det gäller viseringsförklaringsförenklingshandlingar utifrån att man har de problem som vi har talat om tidigare med korruption och människosmuggling. Detta kommer att fortsätta, och avtrycket kommer att finnas kvar under lång tid.

Georgien ligger i Asien. Sverige har ingen större handel med Georgien att tala om. Vi har därför svårt att se nyttan med ett EU-närmande för Georgien under rådande omständigheter. Man kan tycka att det är bra att det har blivit en viss förbättring när det gäller demokrati. De har tvingats till omval i vissa valkretsar, men riktigt perfekt är det inte. Det är en bit kvar. Utifrån detta tycker jag inte att vi i detta skede ska behöva teckna något djupgående frihandelsavtal.

Ordförande! Vi anmäler avvikande mening på dessa två punkter – Georgien och Vitryssland.

Anf. 44 ORDFÖRANDE:

Det är noterat.

Anf. 45 BÖRJE VESTLUND (S):

Låt mig bara markera den socialdemokratiska ståndpunkten. Georgien är ett land som nu kanske har gått från ganska hårdför diktatur – det har i alla fall varit tveksamt huruvida det är ett demokratiskt land – till att verkligen vara en demokrati.

Därmed tycker vi socialdemokrater att det är viktigt att man just kan påverka detta – att vi kan stimulera det via utökandet av en handel. Vi har länge diskuterat inom handelspolitiken att vi vill få mer handel med det östra grannskapet. Det är trots allt våra grannar, och traditionellt sett har handelsutbyte alltid skett med våra grannar. I och med det kan vi säga att vi ställer oss bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag kan inte annat än att hålla med om den senare synpunkten. Det är visserligen sant att vårt handelsutbyte med Georgien är relativt begränsat. Det är ett litet land, och det är fortfarande ett fattigt land. Men om man jämför med hur det var är det en väsentlig ökning.

Det finns en del svenska investeringar som kommer dit. Om landet fortsätter att utvecklas som det har gjort de senaste åren är den turistiska potentialen mycket betydande. Där är vi inte än, men jag tror att vi kommer dit. Där betyder ett EU-närmande mycket för att ge stabilitet åt de politiska strukturerna och för att gå vidare mot ett mer stabilt rättssamhälle. Vi såg inte minst under valrörelsen att det finns åtskilligt som återstår att göra i denna del.

Vi ska också försöka se till att den demokratiska mognadsprocessen fortsätter. Det är sant att en demokratisk mognadsprocess och byggandet av demokratiska institutioner tar sin tid; så är det. Det gäller i vårt land också, om man går tillbaka. Men för vår del handlar det om att hela tiden försöka hjälpa denna process. Det gäller även Vitryssland, där vi försöker att skydda och hjälpa de människor som arbetar för våra värderingar i olika sammanhang. Genom olika typer av utbyten kan vi stimulera detta

och visa att det är den europeiska samhörigheten som är deras väg framåt.

Jag tycker att det vore fundamentalt fel om vi skulle stänga dörren till dessa delar av Europa. Det skulle i det längre perspektivet också riskera att drabba våra egna möjligheter. Det är klart att om man tittar på det som jag ständigt tjarar om som en utrikespolitisk grund, det vill säga nationens fred och säkerhet, är just detta något som i det längre perspektivet gynnas av att de östliga delarna av vår världsdel utvecklas på ett sätt som leder till mer demokrati, mer rättsordning och mer ekonomiskt välstånd. Det är bra för Sverige långsiktigt. Det är felaktigt att stänga dörren gentemot dem. Jag ska inte säga att det är farligt i det korta perspektivet, för det är det inte. Men om man drar ut tendenserna kan det till och med leda till att Sveriges situation blir mer utsatt och mer farlig i en lite mer avlägsen framtid.

Det är skälet till att vi kommer att fortsätta vårt starka engagemang. Det gäller i Vitryssland, det gäller i Ukraina och det gäller i Georgien. För att komplettera det hela när vi är nere i södra Kaukasus kan jag nämna att vi har ett mycket spänt läge mellan Armenien och Azerbajdzjan. Våra möjligheter att påverka detta kanske är begränsade, men om man skulle hamna i ett nytt krigsutbrott där talar vi om nytt mänskligt lidande, nya flyktingströmmar och nya ekonomiska effekter som påverkar oss också. Den europeiska närvaron, integrationsperspektivet och diplomatin där nere är viktig också från den utgångspunkten.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Jag kan då konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet vad beträffar Vitryssland och Georgien. Vi har dock noterat avvikande mening från Sverigedemokraterna gällande båda dessa länder.

Vad beträffar Ukraina kan vi konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Med detta lämnar vi denna punkt och kommer till en ny punkt på rådets dagordning om uppföljning av EU–Kina-toppmötet. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Tanken är att det på Europeiska rådets möte i slutet av nästa vecka ska föras en diskussion om utvecklingen i Kina. Ni kommer att ha möjlighet att höra statsministern senare tala om förberedelserna för detta, och jag tror att en slutsats som ni kommer att dra av hans föredragning är att utrymmet för diskussion i utrikespolitiska frågor på Europeiska rådets möte med all sannolikhet kommer att bli tämligen begränsat.

Men Kina är en synnerligen viktig part, och landet befinner sig just nu mitt uppe i en övergångsfas. Den nya partikongressen börjar sammanträda den 8 november. Vi får en helt ny kinesisk ledning. Vi vet att den politiska processen är komplicerad. Vi har sett lite mer av det än vad vi brukar se. Vi vet att den ekonomiska situationen är mer besvärlig. Det innebär att vi har anledning att titta på Kina.

Vi har ett engagemang som man kanske kan sammanfatta med att vi vill att Kina ska utvecklas i riktning mot en mer fungerande rättsordning och ett mer öppet samhälle – det ligger i den saken. I detta ligger också mänskliga rättigheter, men också möjligheter för företag och möjligheter

för handel att ske på ett sådant sätt att det hela är förutsägbart och att ekonomiska och politiska aktörer kan arbeta inom ett ekonomiskt och juridiskt ramverk som är rättvist och förutsebart. Där är vi inte. Men det är en viktig målsättning när det gäller den europeiska politiken gentemot Kina. Det gäller att försöka få Kina att bli en ansvarskännande aktör i det globala samarbetet där de betyder alltmer. Vi kanske inte har klimatfrågorna på dagordningen lika mycket nu som vi hade för några år sedan, men de kommer tillbaka tillsammans med handelsfrågor – det kan vi vara rätt övertygade om.

Det finns också regionala frågeställningar. Vi nämnde att Kina till exempel är en del av förhandlingarna med Iran i den nukleära frågan.

En speciell fråga som vi har haft anledning att uppmärksamma från svensk sida är det som har att göra med både nätfrihet och nätsäkerhet. Här har vi början till en dialog mellan EU och Kina. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Men vi försöker hela tiden få in denna dimension i den nät- och cyberdialog som EU börjar föra med Kina och som amerikanerna redan för.

Det är en del av dessa perspektiv som vi försöker föra in i diskussionen. Det återstår att se hur mycket det blir av den; det är möjligt att det tas fram ett antal papper. Vi får anledning att återkomma till detta. Det kommer också att finnas skäl att återkomma till det när vi har haft anledning att lite mer studera utfallet av den kinesiska partikongressen.

Anf. 49 MARGARETA CEDERFELT (M):

Tack för redogörelsen, utrikesministern! Jag har en fråga. Den handlar om ifall det finns någon fråga på den europeiska dagordningen när det gäller Kinas interna relationer med Tibet. Tibetfrågan återkommer regelbundet. Jag tänker på att Kina nu befinner sig i en övergångsfas och att det kan bli ändringar inom landet. Då är det också intressant att fråga hur frågan om Tibet diskuteras.

Anf. 50 BÖRJE VESTLUND (S):

Tack för föredragningen! Kina är i allra högsta grad ett intressant land och även en stor handelspartner. Det ska kommas ihåg. Jag tror att det är den sjunde eller åttonde handelspartnern i storleksordning för Sverige.

Just därför vill jag ställa frågan: Vad är utrikesministerns bedömning av den ekonomiska utvecklingen i Kina? Vi kan inte åka dit och räkna med att vi nu kommer att kunna handla med Kina i all oändlig tid – eller det kanske vi kan göra, men däremot inte med samma intensitet som tidigare. Det är det ena. Det andra handlar också om handelsperspektivet. Här talar vi ibland om att det är bra att handla med vissa diktaturer, men inte med vissa.

Då är min fråga: Vad är utrikesministerns bedömning av vad som kommer att hända i samband med den kinesiska kongressen? Vad kan komma fram av det? Vi kan naturligtvis läsa vad som står i tidningar och kommentarer där. Men vad är utrikesministerns bedömning med tanke på hans breda erfarenhet?

Anf. 51 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag är mycket smickrad över frågan. Vi ska alla inse våra begränsningar. Det kinesiska politiska systemet är extraordinärt slutet. Om man ska vara alldeles ärlig vet vi föga mer än det som står i tidningarna om vad som inträffar i den högsta kinesiska ledningen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Å andra sidan kan man säga att det har stått mer i tidningarna på den senaste tiden. Det har att göra med Bo Xilai och de spänningar som har varit i och med detta. I Kina planerar man alltid generationsskiftena mycket noggrant. Detta har inte följt planen. Jag tror att det säkra man kan säga är att det förmodligen är rätt betydande tumult internt vad gäller personbesättning och så vidare. Jag är också rätt övertygad om att det förs en betydande diskussion angående den ekonomiska kursen framöver.

Fråga finansministern när han kommer vad hans bedömning är av den kinesiska ekonomiska utvecklingen! Han skulle nog göra en lite mer positiv bedömning än vad jag gör. Därmed illustrerar jag också att här kan finnas en spänning och att det är svårt att veta hur det egentligen är. De nya prognoser som har publicerats i samband med IMF och världsbanksmötena i Tokyo har justerats ned något.

Vi ser också från svensk utgångspunkt att efterfrågan på vissa grundläggande råvaror – stål och järnmalm – har gått ned rätt kraftigt. Det har att göra med bostadsbyggande och investeringar. Nu kom man med ett nytt investeringsstimulansprogram, och då gick järnmalmpriserna upp en liten bit. Men i övrigt gäller 30, 40 och 50 procent ned på alla dessa globala priser på grund av att efterfrågan från Kina är något svagare. Varför är den då det? Det är inte så att det inte finns fattigdom och människor som skulle behöva lite mer i Kina. Det är fortfarande ett fattigt land. Men jag tror att anledningen till detta är att man i samband med krisen 2008–2009 gjorde ett stimulansprogram, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< som man finansierar i sedvanlig ordning genom att låna pengar i det finansiella systemet eller genom att få lokala eller regionala myndigheter att mer eller mindre på kredit göra olika typer av saker. Detta kan man göra ett visst tag, och det är klart att Kina är ett land med betydande reserver och ett relativt stabilt finansiellt system. Men man kan inte göra det hur mycket som helst. Det är möjligt att Kina nu kommer till en situation då de inte klarar av det på grund av det kan komma att bli tilltagande spänningar i det finansiella systemet. Det ser vi återspeglat i detta.

Vad som också har skett i samband med finans- eller stimulansprogrammen för att hålla tillväxten uppe under de senaste åren är en deprivatisering av ekonomin. Man har varit mycket beroende av de stora statsägda företagens expansion under denna fas. Problemet med stora statsägda företag, som vi väl vet från tidigare svensk erfarenhet, är att stora statsägda företag i allmänhet går med stora statliga förluster. Förr eller senare måste också dessa förluster hanteras i det finansiella systemet. Man har då trängt undan en del av den mer dynamiska delen av den privata företagsamheten. Alla dessa faktorer tillsammans gör att jag tror att det finns anledning att säga att det behövs en rätt betydande ändring i den ekonomiska politiken.

Det kom en synnerligen intressant rapport – om någon är intresserad – för ett antal månader sedan. Världsbanken och den kinesiska rege-

ringen tillsammans tillsatte en grupp av ekonomer för att göra en prognos av Kinas ekonomi fram till 2030. Den heter *China 2030: Building a Modern, Harmonious, and Creative High-Income Society*. Den rapporten är intressant både för vad den säger, som i grova drag är det jag sagt här, och för dem som säger det. Hade det bara varit några världsbanksekonomer som satt i Washington vore det en sak, men här är det ledande ekonomer i de kinesiska statliga myndigheterna som säger samma sak: Här behövs en kursändring – mer av rättsstat, mer av rättsordning. Problemet med den typen av resonemang är att man kan säga det när det gäller ekonomin, men det går inte i längden i ett samhälle att bygga en brandvägg mellan ekonomi och politik. Går man mot en rättsstat går man mot en rättsstat i flera avseenden än bara avseende företag; det blir det för individer också.

Då är vi inne i sådant som de mer konservativa delarna av det kinesiska kommunistpartiets ledning skulle kunna uppfatta som ett hot mot partiets maktställning >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< jag tror inte att det krävs någon större allmän förmåga för att inse att det är de här frågeställningarna som är de dominerande i den interna debatten.

Det är för vår utgångspunkt självfallet synnerligen intressant att försöka följa och dra slutsatser av det som vi successivt kommer att kunna se som resultat av den debatten. Vi får väl läsa och tolka de anföranden som hålls på kommunistpartiets kongresser för att se om det finns någonting som vi kan lära av.

Tibet höll jag på att glömma. Catherine Ashton höll ett längre anförande om situationen i Tibet i Europaparlamentet den 12 juni och gick igenom detta. Det var en rätt tydlig markering av hur vi ser på frågan. Det är det som gäller som EU:s politik.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan. Det tar oss fram till punkt 9, Övriga frågor. Jag tänkte för ordningens skull bara fråga om det har dykt upp några sådana.

Anf. 53 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Nej, det har inte dykt upp några. Jag kan bara meddela att innan vi har det formella mötet kommer vi att ha en middag på söndagskvällen med den ryske utrikesministern, Lavrov. Det blir en intressant diskussion i många frågor. Jag var över och talade med honom för några veckor sedan, men det kommer säkert att handla om Syrien, relationen mellan EU och Ryssland, och det kan bli andra frågor.

I marginalen ser jag att vi även kommer att ha ett associationsråd med Jordanien. Vi kommer att ha en politisk dialog med Kap Verde och vi kommer att ha ett associationsråd med Libanon. Det här är inte EU-institutioner direkt, men dock.

Anf. 54 JENS HOLM (V):

Nu står inte fredsförhandlingar med Colombia på dagordningen, men som ministern säkert vet inleds fredsförhandlingarna mellan regeringen och Farcgerillan i Oslo på tisdag. Jag undrar helt enkelt: Ska inte EU

2012/13:4
12 oktober

försöka spela en roll där, eller har det inte kommit någon framstöt till EU, eller för den delen den svenska regeringen, att aktivt vara en del av den processen? Såvitt jag vet är det Norge, Schweiz, Kuba och Chile som är de länder som förutom Colombia är involverade. Kommer det inte att sägas någonting på rådsmötet om fredsförhandlingarna i Colombia?

Anf. 55 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Nej. Skälet är att vad gäller fredsförhandlingar är en av de viktigaste sakerna när förhandlingarna väl kommit i gång att inte lägga sig i. Har man väl fått i gång en skör förhandling ska det inte vara en massa andra aktörer som rusar in och försöker sätta sig vid bordet. Det bara komplicerar det hela.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen, och eftersom det var sista punkten ber vi att få önska statsrådet en trevlig helg.

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 24 september 2012

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 26 juni 2012

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 16 oktober 2012

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsråden Lööf och Ohlsson välkomna. Finns det några A-punkter? Inte för Annie Lööfs del men väl för Birgitta Ohlssons.

Anf. 58 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag kan inledningsvis nämna att vi hade ett like-minded-länder-möte före allmänna rådet där Finland var värd för den restriktiva gruppen, som vill ha en mer bantad EU-budget. Finland förde talan för gruppen på själva GAC-mötet utifrån vad vi hade kommit överens om.

På allmänna rådet var det mycket fokus på långtidsbudgeten. Nu börjar slutspurten i slutförhandlingarna. Där har det cypriotiska ordförandeskapet presenterat den reviderade förhandlingsboxen. Som jag nämnt tidigare är det inga siffror på grund av att det är en ny tidtabell med ett extra Europeiska rådet i november. Siffrorna kommer att komma senare. Vi från like-minded-kretsen, som vill ha en restriktiv budget, tyckte att det var väldigt bra. Vi gav stöd till ordförandeskapets linje på flera punkter.

Jag vill betona tre saker speciellt.

Det första är att nedskärningar i förhållande till kommissionens förslag behövs, och det fanns med i ordförandeskapets reviderade box.

Det andra är att samtliga utgiftsområden i budgeten ska bidra till dessa nedskärningar.

Det tredje är mer fokus på en bättre spännvidd, att man ska använda pengarna på ett mer vist sätt.

I mitt anförande framhöll jag från svensk sida att vi måste behålla den rättvisa bördefördelningen. Det är oacceptabelt för oss att minska den svenska rabatten. Det är något som vi kommer att fortsätta att ta strid för.

Jag betonade att vi behöver ha mer fokus på tillväxt, konkurrenskraft och på det man kallar för europeiskt mervärde i slutspurten av förhandlingarna.

Som jag nämnde förra gången jag var i nämnden beklagade jag att jämställdhetsmainstreaming inte var med i förslaget. Jag försökte än en gång lyfta fram det men fick tyvärr inte stöd på den fronten.

Jag kan avslutningsvis nämna att det var en övrig fråga som kom upp. Det var Frankrike som hade lyft upp att man ville att kommissionen skulle presentera utvärderingen av medlemsstaternas strategi för romsk inkludering. Alla medlemsstater, förutom Malta, har en handlingsplan för romsk inkludering. Jag betonade i mitt anförande att man måste fokusera inte bara på socialt och ekonomiskt utanförskap utan också på mänskliga

rättigheter när man diskuterar romernas situation i Europa. Många regeringar diskriminerar romer, så det är viktigt att ha det med i debatten.

Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (S):

Jag tycker att det är glädjande att Birgitta Ohlsson har framfört vikten av mainstreaming om jämställdhet. Men vad är orsaken till att man inte vill ha det? Varför vill man inte genomföra det? Vad finns det för argument mot?

Anf. 60 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag tänkte på minoriteters mänskliga rättigheter. Vi kan ställa krav på länder innan de blir medlemmar, men när de väl är medlemmar har man inga medel för att faktiskt utkräva det ansvaret från medlemsstaterna. Är det en fråga som diskuteras?

Anf. 61 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! När det gäller den första frågan om jämställdhet kan man säga att det tyvärr fortfarande är alltför få medlemsstater som prioriterar jämställdhet inom Europeiska unionen på det här sättet. Jag har flera gånger och oförtrutet lyft frågan med det danska ordförandeskapet – danskarna är ändå ganska likasinnade med Sverige när det gäller jämställdhetsfokus – men det har tyvärr inte funnits ett tillräckligt starkt intresse att få med det. Frågan har knappt varit uppe – det är några länder som har lyft fram den. Det är tråkigt och trist, men så är fallet.

Vad gäller Bodil Ceballos fråga om mänskliga rättigheter inom unionens 27 länder har vi som sagt Köpenhamnskriterierna när man vill bli medlem som är väldigt tuffa, men vi saknar ett tillräckligt bra system i dag för att följa upp respekten för mänskliga rättigheter inom de 27 medlemsländerna.

Där har jag tidigare lyft fram på allmänna rådet att vi bör införa allmänna årliga granskningar av tillståndet för mänskliga rättigheter i de 27 medlemsländerna. När jag tog upp det på ett rådsmöte för ett och ett halvt år sedan var stödet ganska svalt, men det har hänt mycket. Nu har även Barroso lyft fram frågan, liksom Tysklands utrikesminister Guido Westerwelle med flera. Vi är nu en allians av länder tillsammans med kommissionen. Jag hade samtal med Cecilia Malmström när jag var där senaste gången.

Anf. 62 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det inte finns någon som har begärt ordet med anledning av statsrådet Ohlssons återrapportering.

Vi går vidare till statsrådet Löf och det finns en återrapport från rådsmötet den 26 juni.

Anf. 63 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Återrapporten är utskickad. Om inte ni har några frågor på den hade jag tänkt fokusera på det som rör sammanhållningspolitiken och lagstiftningen.

Anf. 65 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr ordförande! Under det danska ordförandeskapet fattades vid allmänna rådet ett beslut om en partiell allmän inriktning för tio så kallade tematiska block. Under hösten har det nya cypriotiska ordförandeskapet fortsatt förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för strukturella åtgärder kring ytterligare ett antal tematiska block. För vissa av de här tematiska blocken har kompromisstexterna nu avancerat så långt att man har ambitionen att nå en partiell allmän inriktning vid allmänna rådet den 16 oktober.

Ni har fått underlag, och jag kommer nu att gå igenom de olika tematiska blocken övergripande för nämnden.

Ett block rör territoriellt samarbete, det vill säga samarbete över landgränser, ofta kallat Interreg. Det handlar inte om hela förordningen utan om vissa artiklar, till exempel programmets geografiska omfattning och hur medlemsstaterna ska involveras i processen. Generellt kan vi säga att några radikala förändringar jämfört med i dag inte görs.

Nästa block rör vissa finansiella frågor som inte hanteras i förhandlingarna om långtidsbudgeten. Det rör bland annat den viktiga additionalitetsprincipen, det vill säga att EU-medel inte ska ersätta nationella insatser. Enligt kommissionens förslag behöver medlemsstater som får relativt lite EU-medel, liksom hittills, inte verifiera att nationella insatser inte ersatts av EU-medel.

Ett tredje block rör territoriell utveckling. Det innehåller bland annat så kallad Community led local development som ger möjlighet att arbeta på ett leaderliknande arbetssätt även inom strukturfonderna och inte enbart, som hittills, inom landsbygdsprogrammet. Vidare utvecklas formerna för att arbeta med hållbar stadsutveckling.

I ett annat block, som rör information och kommunikation, handlar det om kraven på förvaltande myndighet och stödmottagare att informera om EU-stödet. Det är inte några stora förändringar i förhållande till hur det är i dag. Det är inte heller några stora förändringar när det gäller tekniskt stöd, det vill säga hur mycket som får användas till administration, utvärdering med mera av programmen. En viss ökad flexibilitet införs dock för de mindre programmen.

Nästa block avser genomförande och kontroll. För detta block nåddes en partiell allmän inriktning redan vid allmänna rådet i april. Nu handlar det om en mindre anpassning till EU:s budgetförordning som det fattades beslut om i somras och som ska gälla för alla EU-medel. Med den ökade resultatorienteringen av sammanhållningspolitiken blir det också viktigt att ha relevanta indikatorer för att kunna mäta resultat. Därför fastställs i förordningen ett stort antal gemensamma indikatorer.

Det sista blocket handlar om de så kallade landspecifika rekommendationerna. Ett viktigt inslag inför nästa programperiod är hur sammanhållningspolitiken kan bidra till att nå målen i Europa 2020-strategin. Många medlemsstater, även Sverige, hade vissa problem med kopplingen till just de landspecifika rekommendationerna. Ett problem i sammanhanget har varit just årligheten i kontrast till strukturfondernas flerårig-

het. Det har också ifrågasatts om rekommendationerna verkligen har en direkt koppling till sammanhållningspolitiken.

Vidare har det förts diskussioner om hur rekommendationerna ska beaktas samt huruvida rekommendationer ska kunna föranleda en programändring. Av den text som nu föreligger framgår det att medlemsstaterna ska beakta rekommendationerna vid framtagandet av partnerskapsöverenskommelsen och programmen men att det endast gäller de för sammanhållningspolitiken relevanta rekommendationerna och att det är medlemsstaten, i vårt fall Sverige, som avgör om man vill ändra i ett program. Dessa har varit viktiga principfrågor för regeringen, och vi har drivit dem hårt. Det är därför bra att detta nu framgår av förordningstexten och av en deklARATION från rådet.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att de nu aktuella blocken som jag övergripande har presenterat är acceptabla ur ett svenskt perspektiv. Regeringen föreslår därför att Sverige ställer sig bakom förslagen till en partiell allmän inriktning.

Anf. 66 BÖRJE VESTLUND (S):

Jag var också med vid näringsutskottets överläggning. Man kan kalla det för en miniöverläggning, för det var inte mycket som sades, inte mycket som kom fram och inte mycket som kunde svaras på från regeringens sida.

Jag har suttit i EU-nämnden ganska länge. Det förekommer understundom att vi måste hantera mycket stora textmassor, och vi får dem väldigt sent därför att de helt enkelt behandlas sent. Det gäller till exempel när det har handlat om fördragen, och det har också varit så när det gäller andra stora dokument. Men vi har samtidigt varit riktigt informerade i de olika delarna.

Herr ordförande! Låt mig säga att det har översänts 148 sidor till oss sedan i torsdags. Av dessa hade 102 sidor – jag brukar inte räkna sidor, men det behövs i det här sammanhanget – kommit till departementet redan den 1 oktober. Jag vill markera från nämndens sida att detta inte är acceptabelt på något sätt. 46 sidor översändes i går, och låg här på bordet. Det var dokument som hade producerats den 8 oktober. Dokumenten från den 1 oktober kunde dessutom ha varit översatta, men det kan vi ta upp i ett annat sammanhang. Det här är inte acceptabelt.

Jag kanske också ska säga att jag tackar för föredragningen. Den var mycket klagörande. Min fråga till statsrådet är: Varför kunde man inte ha tagit fram en föredragningspromemoria, vilket vi har i komplicerade ärenden?

Här har vi en ståndpunkt från den svenska regeringen och en kort beskrivning av ärendet, det vill säga en kommenterad dagordning. Vi har inte fått något mer när det gäller en av EU-systemets kanske mest komplicerade materia att hantera. Mina frågor är helt enkelt: Varför togs det inte fram en promemoria? Varför har man inte kunnat skicka ut de här handlingarna från den 1 oktober, det vill säga de 102 sidorna, så att vi hade kunnat förbereda oss på ett bättre sätt?

Anf. 67 JENS HOLM (V):

Jag instämmer i mycket av det som Börje Vestlund tar upp. Jag var också i näringsutskottet den 4 oktober.

Utöver det skulle jag vilja understryka att vi i Vänsterpartiet tidigare har haft en avvikande mening om sammanhållningspolitiken. Vi tycker att det måste vara ett tydligare syfte att man ska utjämna klyftor mellan länder och regioner samtidigt som man inte ökar de totala kostnaderna. I fråga om att man inte ska öka de totala kostnaderna är vi och regeringen hyfsat överens.

Vi anser också att det måste finnas ett tydligt klimat- och miljöperspektiv inom ramen för sammanhållningspolitiken. Det tycker vi inte är tillräckligt tydligt uttalat. Vi hade önskat att man även i detta sammanhang hade slagit fast att miljöskadliga subventioner ska fasas ut. Det har man sagt på andra ställen, och man måste lyfta fram det i alla sammanhang om det verkligen ska bli av.

Jag har en konkret fråga som rör förslaget om information och numera kommunikation som har skickats ut. Annie Lööf säger att det inte är någon större förändring, och det är det kanske inte. Men det som är understruket i denna text och skrivet med fet text är väl ny text? Hela den nya dimensionen är kommunikation. Jag undrar vad som är det additionella mervärdet i att man inte bara talar om information utan om kommunikation eftersom det verkar vara den stora vinsten med den nya versionen av dokumentet. Vad är alltså skillnaden i det hela?

Anf. 68 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Från Näringsdepartementets sida tar vi till oss det som gäller förberedelser inför GAC. Det är såväl Statsrådsberedningen som Näringsdepartementet som är involverade i detta. Vårt syfte med att ge er informationen i går var att ni skulle få material för att ha möjlighet att fatta beslut. Det är inte alltid som vi på Näringsdepartementet har fått dokumenten vid det datum som står angivet. Men vi ska självklart bli bättre så att EU-nämnden har möjlighet att få relevanta underlag i god tid.

När det gäller Jens Holms fråga om miljöskadliga subventioner är det viktigt för oss att lyfta fram just det gröna och hållbara. Det finns mycket i förordningsförslagen som syftar till att lyfta fram dessa frågor som också Sverige har ställt sig bakom.

Just hållbar utveckling är ett horisontellt kriterium som ska genomgå all planering och genomförandet av strukturfonderna i syfte att främja och förbättra miljön.

Vi har från svensk sida också stött den 20-procentiga öronmärkningen av resurserna som går till klimatåtgärder. Vi har också ställt oss bakom de omfattande förhandsvillkoren på miljöområdet, som bland annat ställer krav på olika direktiv på miljö- och energiområdet, och att de har följts upp. I fråga om båda dessa delar, alltså kriteriet och den 20-procentiga öronmärkningen, har man redan uppnått en partiell allmän inriktning i allmänna rådet. Det gröna perspektivet är alltså en viktig del som regeringen arbetar med.

När det gäller kommunikation vill jag lämna ordet till Erling Kristiansson.

Anf. 69 Kanslirådet ERLING KRISTIANSSON:

När det gäller information och kommunikation handlar det egentligen om att stödmottagaren ska informera om att man har fått EU-stöd. Sedan när det gäller kommunikation är det mer den förvaltande myndigheten

som ska ta fram en kommunikationsstrategi om hur myndigheten kommunicerar, alltså en strategi om hur man ska informera allmänhet, stödmottagare och andra om att stödet finns och vilka som har fått stöd.

Anf. 70 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag var inte i näringsutskottet och vet därför inte hur diskussionen har varit. Men det står att vi ska ställa oss bakom förslaget till en partiell allmän inriktning. Vår grundinställning är ungefär densamma som den som Vänstern redogjorde för här tidigare. Statsrådet talar om att en hållbar utveckling ska ligga till grund. Men i de olika länderna tolkar man hållbar utveckling på mycket olika sätt. Många lägger mer fokus på det som är en ekonomisk hållbar utveckling medan andra, som vi, lägger mer fokus på en ekologisk hållbar utveckling. Det är därför svårt att se till att vi verkligen talar samma språk i fråga om detta i de olika länderna.

Mina gröna kolleger ute i Europa är ofta mycket kritiska till sammanhållningspolitiken, och de säger: Vi vill inte ha mer EU-pengar för att bygga sönder våra länder.

Miljöpartiets inställning till sammanhållningspolitiken och regionalpolitiken är att det måste vara de mest klimatsmarta och miljövänliga frågorna som ska lyftas fram på agendan och inte tvärtom.

Jag vet inte om det nu är läge att hålla fast vid den avvikande mening som vi anmälde i november förra året. Jag förstår inte om en partiell allmän inriktning har bäring på den avvikande mening som vi anmälde tidigare. Om den fortfarande är relevant vill jag anmäla denna avvikande mening.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar detta.

Anf. 72 BÖRJE VESTLUND (S):

För ordningens skull kan jag säga att vi också har haft en avvikande mening på denna punkt med innebörden att vi anser att detta är mycket viktigt. Det är ett system som omfattar hela unionen, och då måste hela unionen också kunna ta del av medlen. Samtidigt uppfattar jag att regeringen något har ändrat den hållning som man hade i början om att detta skulle omfördelas helt och hållet till enbart de fattiga regionerna, vilket jag uppfattar att man inte gör nu. Vi har därför inte för avsikt att fullfölja denna avvikande mening i dag. Däremot kan vi återkomma senare när vi får se vilket resultat man kommer fram.

Jag har en fråga. Vad är leaderliknande arbetssätt? Det framgår inte heller, vilket borde ha framkommit om man hade upprättat en föredragningspromemoria.

Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Talar vi samma språk i EU om hållbar utveckling? Det är givetvis en viktig fråga. Det som jag kan landa i är de skrivningar som finns i de olika dokumenten. Jag skulle vilja hänvisa till det svar som jag gav till Jens Holm även när det gäller Bodil Ceballos fråga. Det handlar bland annat om klimatet. Den 20-procentiga öronmärkningen handlar nämligen

om en grön och energieffektiv ekonomi. Sedan har vi också fokus på innovation, alltså teknikutveckling och liknande.

Börje Vestlund ställde en fråga om leaderliknande arbetssätt. Inom landsbygdsprogrammet arbetar man i olika konstellationer vad gäller leaderprojekt runt om i landet. Det är projektliknande delar i samverkansmodell. Jag tror att Börje Vestlund är väl bekant med hur det fungerar runt om i landet. Tanken är att just den framgångsrika modellen för att involvera fler i arbetet ska kunna användas även inom sammanhållningspolitiken.

Den allmänna partiella inriktningen innebär inte att vi härmed når ett slutmål. Hela förhandlingen är inte klar förrän allt ligger på bordet. När rådet har ställt sig bakom den allmänna inriktningen får det sittande ordförandeskapet ett mandat att i en så kallad trilog med Europaparlamentet och kommissionen arbeta med frågan. Därefter jämkar man sig samman till en gemensam position. Sedan kommer frågan återigen tillbaka till rådet som får ta ställning till den och om man godtar eventuella ändringsförslag och annat. Det är alltså en lång process som väntar framöver.

Anf. 74 JENS HOLM (V):

Jag ska ta upp två saker. Den första gäller information och kommunikation, och det är förhoppningsvis bara en liten detalj i det hela. När jag läste detta förslag gjorde jag en reflexion över begreppet kommunikation och kommunikationsstrategi. Om man ställer det visavi information känns det för mig som om det är en lite mer offensiv strategi att man nu inte bara ska informera om de stödmedel som finns på europeisk nivå och hur ansökan ska göras utan att man nu också ska propagera för att detta är så bra och visa hur mycket nytta EU gör och att EU minsann bidrar till alla möjliga bra målsättningar.

Jag kanske är lite överdrivet konspiratorisk, men det var därför som jag ville lyfta fram denna fråga för att flagga lite för detta. Jag gör det utifrån perspektivet att dessa stora subventioner är mycket kritiserade från olika håll, i synnerhet från ett miljöperspektiv. Det är det andra som jag vill fortsätta att prata lite grann om.

Att 20 procent ska öronmärkas för klimatåtgärder kan man tycka är bra. Men det är våra gemensamma skattepengar som det handlar om, och jag tycker att det är märkligt att 80 procent av våra gemensamma skattepengar ska kunna gå till åtgärder som kanske ökar utsläppen och försämrar den biologiska mångfalden och så vidare. Egentligen vill man att alla svenska och europeiska subventioner som finns ska gå till projekt som verkar för att våra utsläpp minskar, annars gör den ena handen en sak och den andra handen en annan sak.

Därför vet jag inte om det är så värst ambitiöst att ha ett 20-procentsmål. Jag vet att det finns allmänna formuleringar om hållbarhet och så vidare. Men jag tycker att det känns som om det är så allmänt formulerat att det nästan är omöjligt att mäta om det verkligen blir så som man har slagit fast.

Jag vill ställa en konkret fråga till statsrådet. Har Sverige verkat för till exempel att 20-procentsmålet ska höjas och att en större andel verkligen ska öronmärkas för klimatåtgärder? Har Sverige verkat för att formuleringarna om hållbarhet i sammanhållningspolitiken ska vara skarpare

och tydligt mätbara och uppföljningsbara? I övrigt vidhåller jag vår avvikande mening.

Anf. 75 MARGARETA LARSSON (SD):

Jag tackar statsrådet för föredragningen. Med tanke på regeringens budgetrestriktivitet i dessa budgetförhandlingar har vi fortsatt förtroende för att man ska göra sitt bästa i dessa förhandlingar om ramverket. Men som bekant är vi emot denna sammanhållningspolitik, och vi hör här hur uppfattningarna kan spreta, och det tolkas på olika sätt. Det är luddigt skrivet, och man drar åt olika håll. Utifrån detta är det en tveksam nytta när det handlar om konvergensen. Utifrån detta tycker jag att det är tveksamt om skattepengar ska gå till sammanhållningspolitiken när det spretar på detta sätt. Då är det bättre att pengarna inte delas ut. Det är vår avvikande mening.

Anf. 76 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag vill vidhålla den avvikande mening som vi har anmält tidigare. Jag instämmer också i mycket av det som Jens Holm tog upp tidigare. 20 procent är lite när allt borde vara klimatsäktrat och miljösäkrat.

Jag har varit med och kämpat emot många galna EU-finansierade projekt genom nationalparker och genom naturreservat i bland annat Spanien. Det är projekt som absolut inte har bidragit till att minska klimatpåverkan, men de är EU-finansierade för att Spanien är ett så kallat fattigt land.

För mig är det viktigt att skicka med ministern att vi inte tycker att detta är tillräckligt bra. Jag hoppas att ministern driver på i en bättre riktning i det fortsatta arbetet.

Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Jag skulle vilja gå tillbaka till det som denna diskussionspunkt faktiskt handlar om, nämligen de tematiska block som finns i dag och som ska behandlas på GAC nästa vecka. De delar som ni har tagit upp och som gäller hållbar utveckling är mycket viktiga frågor. Vi har förankrat dem i EU-nämnden tidigare. Vi har nått en partiell allmän inriktning på GAC i dessa delar vid ett tidigare tillfälle.

Jag ska förtydliga det som jag sade tidigare. Just hållbar utveckling är ett horisontellt kriterium som gäller hela genomförandet av alla strukturfonder. Syftet är att skydda och förbättra miljön i linje med det fördrag som finns. Den delen tycker vi från den svenska regeringen är mycket viktig. Vi har också stött den 20-procentiga delen i detta. Att det ska vara just den fördelningen gäller även Sverige nu när strukturfonderna omsätts här i Sverige.

Varför ska vi ha sammanhållningspolitik, frågar Sverigedemokraterna. Om man åker runt i landet vet man vad regionala tillväxtåtgärder har för betydelse för företag och jobb och för tillväxtskapande åtgärder. Regeringens inriktning handlar om att Norrlands inland, men också övriga delar av Sverige, ska ha möjlighet att använda EU:s sammanhållningspolitik. Vi vill att den ska vara mer grön och mer energieffektiv samt ha större fokus på små och medelstora företag och på innovation. Det är en linje som regeringen kommer att fortsätta att driva, för vi tror att just den regionala tillväxtpolitiken är viktig i det hänseendet.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende, men det finns också avvikande meningar från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna.

Vi tackar statsrådet Löf för i dag.

Därmed har vi kommit till dagordningspunkt 4, Övriga frågor och eventuell information. Där finns ingenting att säga.

Vi går till punkt 6, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 18–19 oktober 2012. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 79 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Långtidsbudgeten kommer inte att vara på dagordningen den här gången. Däremot kommer det att vara en informell frukostdiskussion där även Europaparlamentets förhandlingsteam kommer att delta. Innan vi har den informella frukostdiskussionen kommer det att hållas ett möte i den så kallade like-minded-kretsen, det vill säga de länder som vill ha en restriktiv budget. Storbritannien kommer att vara värd för det mötet.

Nu när vi närmar oss slutspurten kommer vi att vara noggranna med att få ett gemensamt språk som vi kan ha i olika sammanhang när vi går vidare i kretsen av dem som vill ha en restriktiv budget.

När det gäller förberedelserna för Europeiska rådet den 18–19 oktober har EU-nämnden sett dagordningen och också fått utkast till slutsatser. GAC kommer att behandla slutsatserna inför Europeiska rådet. I samband med allmänna rådet kommer det att vara ett lunchmöte med Herman Van Rompuy om vad som kan väntas komma upp på Europeiska rådet. I slutsatsutkastet kommer fokus bland annat att vara på uppföljningen av tillväxtpakten, vilket, som ni kommer ihåg, beslutades på Europeiska rådet i juni. Här betonas, och jag vill säga att det från svensk sida är mycket positivt, frihandels positiva roll för tillväxten men också den potential som den inre marknaden har. Det tycker vi är glädjande och positivt, vilket vi också kommer att lyfta fram.

Vidare betonar man vikten av att ytterligare förbättra själva processen kring de landspecifika rekommendationerna. Där lyfts en del förslag upp som jag har lyft upp tidigare – jag tror att jag även nämnt dem i nämnden – nämligen att kommissionen i de nationella parlamenten ska presentera och diskutera de förslag som finns. Det tror vi kan stärka demokratin, och inte minst får vi en tydligare koppling mellan EU och de nationella parlamenten. Man tar också upp utkast till förslag om gemensam tillsynsmekanism för banker. Regeringens ståndpunkt är väl känd.

Slutsatserna kommer även att beröra frågor som förväntas behandlas i en interimrapport om en förstärkt ekonomisk union. Rapporten tas fram av Herman Van Rompuy i nära samarbete med kommissionens ordförande, ECB och eurogruppen. Den ska diskuteras vid Europeiska rådet. Vi har ännu inte fått rapporten. Den förväntas komma i dag. Så fort vi får den kommer den givetvis att skickas till EU-nämnden. Vi vet dock att där finns mycket långtgående förslag som kommer att behöva analyseras oerhört noga. Här återkommer vi till EU-nämnden när vi närmar oss Europeiska rådet.

Vi förväntar oss att Europeiska rådet dessutom ska diskutera strategiska partner med speciellt fokus på Kina. Det är ännu oklart hur Herman

Van Rompuy kommer att lägga upp diskussionen, men som Carl Bildt nämnde kommer det att även diskuteras på FAC. Det väntas inga skriftliga slutsatser på den punkten. Möjligheten finns att Europeiska rådet också antar slutsatser om konflikten i Syrien, men det vet vi mer om efter att FAC diskuterat frågan när de möts på måndag. Statsministern kommer, som sagt, att inför Europeiska rådet diskutera med EU-nämnden på onsdag, och då har ni fått en utförligare dagordning.

Anf. 80 BÖRJE VESTLUND (S):

Tack för föredragningen! Jag konstaterar att här finns dokument skickade från Bryssel så sent som den 8 oktober, och de är på svenska; detta sagt med anledning av våra tidigare frågor.

Min fråga gäller frihandel. Frågan om Single Market Act, SMA II, är inte färdigbehandlad, utan vi har fått information i nämnden om den. Där finns en del punkter som vi har synpunkter på. Nu är det bara en informationspunkt, men jag undrar om den är färdigbehandlad i handelsministrarnas råd. Vi har nämligen fått uppgift om att den ska återkomma till KKR i december. Kommer den att vara slutbehandlad i och med att Europeiska rådet möts den 18–19 oktober?

Anf. 81 JENS HOLM (V):

Vi kommer att ha ett sammanträde nästa vecka om detta, och jag återkommer då med fler synpunkter om utkastet till slutsatser.

Jag skulle vilja passa på att ställa en fråga, eftersom det görs en stor poäng av tillväxtpakten och de 100 miljarder euro. Jag vill veta vad regeringens bedömning är beträffande de 100 miljarder euro som ska komma från strukturfonder, Europeiska investeringsbanken och genom en del omprioriteringen här och där. Finns de pengarna verkligen, på riktigt?

Anf. 82 MARGARETA LARSSON (SD):

Tillväxt är förvisso bra, men vi har synpunkter på rådsslutsatsernas kickstart och hur det hela ska finansieras. Som exempel kan man i rådsslutsatserna läsa om projektobligationerna. Det är ganska mycket pengar som sprids ut. Det blir många spridda skurar. Vi hade hellre sett att man satsat på krutområden, på knutpunkter, för att förstärka dem i stället för att sprida ut pengarna. Jag tror att mycket kommer att gå förlorat på det sättet.

När det gäller CEF är vi, som bekant, emot det. Inte heller tycker vi om arbetsmarknadspolitik och gemensam skattepolitik. Vi tycker att de ska strykas från rådsslutsatserna. Att sluta djupgående frihandelsavtal med alla länder i det södra grannskapet är också tveksamt liksom en bankunion, vilket vi misstänker kommer att diskuteras en hel del.

Det är uppenbart att man inom kort har ett tvåstegs-Europa. Det talas om ett gemensamt budgetramverk med fiskala mekanismer för Europaländerna. Dessutom finns en del småpunkter som vi i sak invänder mot, men dem kan vi diskutera i utskotten och i EU-nämnden senare.

Vi anmäler avvikande mening på denna punkt, ordförande.

Anf. 83 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Jag inleder med att svara på Margareta Larssons fråga om projektobligationer, som det beslutades om på Europeiska rådet i juni. Det här är en första fas, en pilotfas, som vi sedan får utvärdera. Om det blir positiva effekter av pilotfasen kan vi gå vidare och se om den finansiella omfattningen kan öka. Det är ett slags första test utifrån vad som beslutades på ER i juni. Vi får helt enkelt utvärdera det och se vad som händer.

Sammanlagt handlar det om 230 miljoner euro från EU-budgeten. EU-kommissionen har gjort beräkningar som visar att man kan få ett slags hävstångseffekt av beloppet, vilket förväntas generera 4,5 miljarder euro. Det är, som sagt, en pilotfas. Sedan får vi se vad som händer.

Vad gäller Börje Vestlunds fråga om Single Market Act II kan jag säga att den inte är slutförhandlad. Det är ett arbete som nu påbörjas. Det handlar om en mycket lång lagstiftningsprocess. Vi följer frågan oerhört noggrant eftersom den är mycket viktig för svensk del, inte minst för att det finns ett starkt stöd för den i nämnden.

Jens Holms fråga gällde tillväxtpakten. Det handlar om totalt 120 miljarder euro fördelade på 2012 och 2013. 4 miljarder euro i investeringar förväntas genereras av pilotfasen gällande projektobligationer. De två frågorna hör ganska intimt samman. Vi får återkomma vad gäller effekterna. När statsministern kommer till nämnden på onsdag kan han säkerligen lägga ut texten ytterligare.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan, men det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Samtidigt nås vi av nyheten att Europeiska unionen erhållit Nobels fredspris.

Vi går vidare till punkt 7, Förberedelser inför det extra mötet i Europeiska rådet den 22–23 november 2012. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 85 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Vi kan konstatera att nämnden har fått dagordningen, och den är mycket kort. Det är endast en fråga som ska avhandlas, dock en mycket viktig sådan, nämligen långtidsbudgeten. Jag och statsministern kommer att återkomma vid våra respektive samråd när Europeiska rådet närmar sig. Vid detta GAC är det den enda punkten som kommer upp.

Anf. 86 BÖRJE VESTLUND (S):

Är det Herman Van Rompuys uppfattning att man ska kunna slutförhandla budgeten, eller är det mer fråga om en allmän diskussion om budgeten?

Anf. 87 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Vi har fått ett extrainsatt Europeiska rådet den 22–23 november som inriktas på enbart MFF. Det är klart att ambitionen är att vi ska klara av det. För svenskt vidkommande är det viktigare att resultatet blir bra än att det går snabbt. Det vill jag verkligen betona. Man

kan ifrågasätta realismen i det hela, men nu har vi det att utgå från. Vi får helt enkelt se vad som händer.

Anf. 88 ORDFÖRANDE:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan.

Vi går till punkt 8, Uppföljning av genomförandet av slutsatserna från Europeiska rådet. Det är en informationspunkt.

Anf. 89 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det är, som sagt, bara en informationspunkt, men vi tycker att det är ett bra initiativ från ordförandeskapets sida. Vi anser att det är viktigt att inte glömma bort de åtgärder som ligger på medlemsstatsnivå. Det är viktigt att bevaka att de följs upp. Vi är över lag mycket positiva till att uppföljningen görs.

Anf. 90 ORDFÖRANDE:

Vi tackar statsrådet för den informationen.

Vi går vidare till punkt 9, Övriga frågor.

Anf. 91 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det är en informationspunkt. Det cypriotiska ordförandeskapet kommer att informera om den deklaration som man kom överens om vid ett informellt ministermöte på Cypern den 7–8 oktober. Regeringen representerades där av Catharina Elmsäter-Svärd. Det handlar om Limassoldeklarationen som uppmanar EU:s institutioner att ta initiativ när det gäller att utveckla den integrerade havspolitikerna med sikte på 2020.

Anf. 92 ORDFÖRANDE:

Därmed vill vi tacka statsrådet Ohlsson och önska en trevlig helg.

3 § Utrikes frågor (utveckling)

Statssekreterare Sofia Strand

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor (utveckling) den 14 maj 2012

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor (utveckling) den 15 oktober 2012

2012/13:4

12 oktober

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statssekreterare Sofia Strand till EU-nämnden och går över till punkt 3 på föredragningslistan, utrikes frågor. Det finns A-punkter, och därmed kliver vi över på återrapport från mötet i rådet den 14 maj.

Anf. 94 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Vid FAC-utveckling den 14 maj antogs rådsslutsatser på fyra områden.

Det var Agenda for Change, agenda för förändring, som handlar om ökad effektivisering av EU:s utvecklingspolitik för differentiering, sektorfokusering och gemensamprogrammering.

Det antogs rådsslutsatser om det framtida upplägget för EU:s budgetstöd till tredjeländer, med tydliga kopplingar till mänskliga rättigheter och demokrati vad gäller det generella budgetstödet samt även ökad tydlighet kring kopplingen vad gäller sektorbudgetstödet.

Rådsslutsatser antogs också om EU:s så kallade ODA-åtaganden, det vill säga vad gäller biståndsvolymer.

Slutligen var det slutsatser kring årsrapporten till Europeiska rådet om EU:s mål för utvecklingsbiståndet.

Anf. 95 EVA-LENA JANSSON (S):

Jag har först en synpunkt på själva formen för papperet. Vi har återkommande från EU-nämnden påpekat att man när vi får hemligstämplade uppgifter gärna får skriva ut medlemsstaternas namn. Det är svårt att veta vilken medlemsstat som tycker vad i dessa frågor. Det är en återkommande synpunkt.

När man läser om diskussionen ser man att en av medlemsstaterna pekade på att vi bör titta på andra faktorer än de ekonomiska och pekade på enskilda länders sårbarhet som ett viktigt kriterium för fortsatt EU-stöd. Hur har Sverige förhållit sig till denna synpunkt? Det handlar alltså om EU:s policy för utvecklingssamarbete, Agenda for Change, och budgetstöd.

Anf. 96 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Förlåt, vill du upprepa frågan?

Anf. 97 EVA-LENA JANSSON (S):

Om man läser rapporten ser man att en medlemsstat pekar på att vi bör titta på andra faktorer än de ekonomiska. Det står att staten pekar på de enskilda ländernas sårbarhet som ett viktigt kriterium för fortsatt EU-stöd. Då var min fråga: Hur förhåller sig Sveriges regering till denna

ståndpunkt? Det framgår inte heller vilken medlemsstat det är som har framfört den.

Anf. 98 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Regeringen instämmer i denna ståndpunkt. Vi tycker alltså att det är ett viktigt kriterium.

Anf. 99 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att ingen mer begär ordet. Då tackar vi för informationen och tar oss över till punkt 3, Förberedande av millennieutvecklingsmålen efter 2015 års ram – Uppföljning av Rio + 20. Detta är en ny fråga för nämnden, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 100 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Sverige har investerat mycket i millennieutvecklingsmålen, och det är viktigt att detta tas vidare även efter 2015. Vi får heller inte tappa fart inför 2015. Arbetet måste intensifieras, och integrering av de så kallade vad-frågorna i MDG-agendan och hur-frågorna i biståndseffektivitetsagendan måste säkerställas.

Samtidigt måste vi ta oss an nya globala utmaningar som har saknats i befintliga millennieutvecklingsmål, såsom konflikt- och post-konfliktländer och frågor kring urbanisering, klimat, migration, mänskliga rättigheter och demokrati. EU inleder nu sitt arbete med att ta fram en position som ska vara klar nästa år. FAC-mötet den 15 oktober är ett första tillfälle för medlemsstaterna att framföra sina prioriteringar, och regeringen kommer att vara aktiv i utformandet av en EU-position.

Regeringens hållning är att diskussionerna om en global utvecklingsagenda efter 2015, framtagandet av hållbara utvecklingsmål – så kallade SDG:er – och post-Busan-arbetet om ökat biståndseffektivitet bör ske samordnat. Arbetet med den nya utvecklingsagendan måste stärka länken mellan fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling, bland annat genom att bygga på en balans mellan de tre dimensionerna av hållbar utveckling.

Till regeringens prioriteringar hör även mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet, demokrati, god samhällsstyrning, transparens och tydligare fokus på resultat. Regeringen anser också att situationen för konflikt- och post-konfliktländer särskilt måste lyftas fram.

För att påbörja diskussionen i EU om tänkbara prioriteringar har kommissionen och EEAS skrivit ett så kallat icke-papper med några första, övergripande ansatser. Regeringen anser att tankarna i papperet överensstämmer väl med våra utgångspunkter, framför allt vikten av en integrerad, bred utvecklingsagenda med en uppsättning mål på basis av MDG-ramverket. Vi instämmer även med de nya behov som har lyfts fram, men vi tycker att livsmedelssäkerhet och migration också kräver ett särskilt fokus.

Själva processen för hur den nya globala utvecklingsagendan arbetas fram är avgörande för hur agendan sedan genomförs. Alla aktörer måste vara delaktiga från början och ha ägarskap. Därför är det nödvändigt att civilsamhälle, privatsektor och andra icke-statliga aktörer får möjlighet att påverka. Ytterst är det människor som lever i fattigdom – deras situation och strävanden – som måste vara vägledande.

Regeringens förhoppning är att vi kan undvika låsningar mellan vad som ibland har kallats nord-syd. Detta handlar om alla länder som befinner sig i olika utvecklingsfaser på olika områden. Utvecklingsländer och utvecklade länder är heller inte längre en relevant gruppering för dagens utmaningar.

Biståndsministerns deltagande i FN:s högnivåpanel om post-2015-agendan är en viktig del i arbetet med att ta fram den nya utvecklingsagendan. Panelens uppgift är att ge rekommendationer till generalsekretären vad gäller såväl innehåll som hur man bäst ska nå politisk konsensus globalt om de nya utvecklingsmålen.

Anf. 101 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr ordförande! Tack för föredragningen! När EU-ministern nyss deltog fick vi också bilden av att jämställdhetsfrågor kanske inte alltid uppfattas lika positivt av övriga medlemsländer. Min fråga är: Hur framgångsrik tror regeringen att man kommer att vara i sin ståndpunkt att man ska driva detta när det gäller Gunilla Carlssons område?

Jag har ytterligare en fråga, som gäller SRHR, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Hur ser denna fråga ut? Kommer man att kunna hitta en gemensam ståndpunkt i dessa frågor? Vi ser nämligen nu att det finns ett starkt motstånd ute i Europa mot kvinnors rätt till sin egen kropp.

Anf. 102 BODIL CEBALLOS (MP):

Riomötena har vi tidigare sett som i huvudsak en plats för miljöfrågor. Nu verkar det som att miljöfrågan har hamnat alltmer i skymundan när det gäller just Riomötena. Det är annat som hamnar i fokus i stället, som det i och för sig är bra att man fokuserar på, men vart tar miljö och klimat vägen? Det undrar jag, och särskilt undrar jag det eftersom jag också hörde att biståndsministern nyligen uttalade att klimatfrågan var en trend. För mig är det inte en trend utan någonting vi alla på denna planet uppenbart lever med. Klimatfrågan är något vi måste lösa; det är inte en trend som har kommit och som kommer att försvinna.

Anf. 103 JENS HOLM (V):

Jag instämmer med föregående talare. Det är jätteviktigt. Du sade det bättre än jag, Bodil Ceballos, och jag ska inte försöka upprepa det.

Jag skulle vilja tillägga en sak. Man pratar i EU-dokumentet om finansiering och implementering av finansiering. Det är väldigt viktigt att pengarna verkligen kommer fram. När man pratar om finansieringsfrågan känns det som att man lite grann flyttar svartepetter ned till utvecklingsländerna och säger: Det är ni som måste se till att detta verkligen kommer fram.

Vi själva har ett väldigt stort ansvar vad gäller finansiering. När vi pratar om klimatfinansiering ska det vara nya, additionella pengar. Vi i oppositionen menar att regeringen använder pengar från biståndsbudgeten för att finansiera detta, vilket vi tycker är helt i strid med det vi har åtagit oss internationellt. Dessutom gör Sverige tillsammans med många utvecklade länder stora avräkningar från biståndsbudgeten. Pengar går alltså till andra ändamål än de ska.

Detta perspektiv hade jag önskat fanns med från Sverige när ni diskuterar dessa saker, alltså att vi måste städa upp lite framför egen dörr om man säger så. Vi ska inte siffertricksa med biståndspengarna.

Vi kommer att diskutera detta med miljöministern inför miljørådet om Rio + 20, men vår analys är att det blev ett väldigt stort tillkortakommande. Egentligen blev det inte så mycket av det där toppmötet. Fokus borde vara att vi nu måste skynda på det internationella arbetet med att knyta ihop miljöfrågorna med de sociala frågorna. Riktigt den självkritiken och nästan krismedvetandet tycker jag inte genomsyrar EU-dokumentet och kanske inte heller departementets redogörelse nu nyligen.

Det finns alltså en hel del kvar att göra, vill jag säga.

Anf. 104 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Vad gäller frågan om jämställdhet är det absolut någonting regeringen också ser som viktigt. Det är, precis som jag nämnde i min föredragning, någonting som hör till våra prioriteringar i detta arbete. SRHR-frågorna är också en självklar prioritering för Sverige även framgent. I vår budget för nästa år har vi till exempel allokerat fortsatt stöd för bland annat MDG 5, minskad mödradödlighet, av det skälet. SRHR finns med som en del i MDG 5-målet, så det är självklart en del av de mål som ska prioriteras även efter 2015.

När det gäller miljö- och klimataspekterna anser vi att det också är en del av de tre dimensioner av hållbar utveckling som ska genomsyra arbetet med den nya utvecklingsagendan. Vi ser också att klimatfrågorna är ett område som bör finnas med i de nya utvecklingsmålen, till skillnad från de MDG:er som finns i dag.

Vad gäller finansieringsfrågor noterar jag förstås den politiska uppfattningen här. Vad gäller finansiella aspekter av dessa frågor tror jag att vi får be att återkomma om det går bra.

Anf. 105 EVA-LENA JANSSON (S):

Jag uppfattade att regeringen hade det som ståndpunkt, och den driver att detta dessutom ska få ett stort utrymme. Min fråga handlade dock egentligen om vilken förutsättning det finns för att det får ett stort utrymme. Om man vet att det i Europarådet förra veckan diskuterades motioner som handlar om att begränsa kvinnors rätt till sin egen kropp – motioner som dessutom kommer från svenska partier – blir man ju bekymrad.

Vi ser att denna utveckling generellt sett ökar i Europa, där SRHR håller på att begränsas. Utifrån vad EU-ministern nyss sade, att hon såg att det var svårt att komma igenom med sina förslag om jämställdhetsfrågor, blir min fråga: Hur tror regeringen på framgång i att driva frågorna i dessa sammanhang? Det är nämligen mer detta det handlar om: Kommer man att möta någon framgång? Kommer det att vara ett absolut krav för att över huvud taget hitta den gemensamma agendan, eller är detta någonting man bara har vid sidan av?

Anf. 106 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag vill verkligen poängtera detta med miljö- och klimatfrågan eftersom det inte fanns med bland de svenska prioriteringar som statssekreteraren läste upp.

Jag tycker nämligen att det är oerhört viktigt att vi i Sverige inte släpper fokus på miljö och klimat, eftersom vi är ett av de få länder som har arbetat mycket med dessa frågor tidigare. De andra länderna har långt kvar att gå. Även om jag inte anser att den nuvarande regeringen driver dessa frågor lika mycket som har gjorts tidigare gör den det ändå mer än många av de andra länderna. Det är viktigt att vi har kvar detta fokus och det goda rykte Sverige ändå har haft i dessa frågor.

Innan statssekreteraren kom hade vi en diskussion om hållbar utveckling och vad det egentligen betyder. När vi talar om hållbar utveckling menar vi nämligen alla tre: ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Andra länder gör dock inte alltid det, utan vissa tänker bara på ekonomisk utveckling när man pratar hållbar utveckling. Några tycker att social utveckling också är okej, om den ekonomiska utvecklingen är okej. Det är dock sällan det ekologiska får lika stor tyngd.

Därför är det ännu viktigare att vi i våra dokument och i det vi säger inte bara säger "hållbar utveckling". Det betyder nämligen ingenting i dagsläget; det är liksom ett kidnappat begrepp. Det är alltså ett medskick jag har till regeringen och till Gunilla Carlsson: Detta är inte en trend, till att börja med. Sverige ska stå upp för dessa värden även framgent och inte låta miljö- och klimatfrågorna devalveras så som nu sker.

Anf. 107 JENS HOLM (V):

Jag vill bara understryka det Bodil Ceballos just sade. Detta är en diskussionspunkt, så det vi har sagt – även det från Socialdemokraterna – är ett medskick till departementet. Vi hoppas att ni arbetar in det perspektiv och de synpunkter vi har tagit fram, så får vi fortsätta att följa frågan och hoppas att det genomsyrar regeringens hållning även i de papper vi får här i nämnden.

Anf. 108 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Jag ber om ursäkt om jag missuppfattade frågan från Eva-Lena Jansson inledningsvis. När det gäller jämställdhetsfrågorna inser vi att det självklart kommer att vara svåra diskussioner, men det är också någonting vi från regeringens sida kommer att arbeta hårt med. I nuläget är det svårt att uppskatta hur det kommer att gå framöver i dessa diskussioner. Internt vad gäller just utvecklingspolitiken och jämställdhetspolitiken kan man också lyfta fram att just dessa frågor har ett tydligt fokus i Agenda for Change.

När det gäller hållbar utveckling och klimatfrågorna noterar jag detta som ett väldigt viktigt medskick. Det är något regeringen instämmer i, och från vår sida lyfter vi konsekvent fram dessa tre dimensioner i begreppet "hållbar utveckling".

Anf. 109 ORDFÖRANDEN:

Ingen ytterligare begär ordet. Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan, men vi noterar medskick från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vi går vidare till punkt 4 om EU:s stöd till hållbar utveckling i samhällen stadda i omvandling. Detta är en ny fråga för nämnden, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 110 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Denna dagordningspunkt är en diskussionspunkt som kommer att utgå från ett meddelande som presenterades av kommissionen i början av oktober, EU-stöd till hållbar förändring i samhällen i transition. Det är medlemsländer från de så kallade EU-12-länderna som har varit drivande bakom meddelandet, och från regeringens sida välkomnar vi särskilt att det är just dessa länder som har tagit initiativet – inte minst givet deras egna erfarenheter av transitioner.

Regeringen välkomnar initiativ som bidrar till en diskussion om hur EU:s stöd till demokratisk utveckling kan bli mer effektivt, flexibelt och samstämmigt, särskilt till länder som genomgår en transition. Det är också viktigt ur aspekten att se om orienteringsdiskussionen kan leda till ytterligare förbättring vad gäller verktyg och metoder för dessa frågor.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Ingen begär ordet, och jag kan därmed konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan om EU:s stöd för hållbar utveckling etcetera.

Med detta kan vi övergå till punkt 5 om EU:s strategi för uthållighet. Detta är också en ny fråga, och det är en diskussionspunkt.

Anf. 112 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Som jag nämnde under återrapporteringen fördes det en diskussion på FAC i maj i år om tryggad livsmedelsförsörjning och motståndskraft på Afrikas horn. Det antogs även övergripande rådsslutsatser om denna fråga. Nu har kommissionen i början av oktober tagit fram ett meddelande, *The EU Approach to Resilience: Learning from Food Security Crises*, som också förväntas ligga till grund för diskussionen i denna dagordningspunkt.

Regeringen fäster stor vikt vid arbetet för att stärka individers, länders och regioners förmåga att tåla och återhämta sig från kriser, både i Sahel och på Afrikas horn. Sverige är och har varit aktivt i detta arbete, både genom egna insatser och genom att hålla en hög profil i den internationella policydiskussionen. Regeringen ser alltså fram emot att bidra i denna diskussion.

Regeringen ser det som viktigt att humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete verkar gemensamt för att resultat ska uppnås, och alla aktörer behöver ta ett tydligare gemensamt ansvar. Generaldirektora-ten Devco och Echo på kommissionen har båda ett viktigt gemensamt arbete som ska verka samstämmigt med EEAS.

Regeringen anser också att det är viktigt att ta avstamp utifrån partnerländernas egna regeringars ansvar. Frågor kring god samhällsstyrning och vikten av nationellt och lokalt ägarskap är centralt för en långsiktig, hållbar utveckling.

Anf. 113 BODIL CEBALLOS (MP):

Jag har ett medskick även denna gång. För att man ska ha en motståndskraft i dessa områden som är så drabbade av torka är det viktigt att man också jobbar på att se till att människor i området får del av eller tillgång till ren energi så att de kan få tillgång till vatten etcetera. Där tror jag att vi skulle kunna göra mycket mer än vad vi gör i dag. Det handlar om en rätt massiv överföring av ren teknik till de fattigare länderna i de områden vi nu talar om. Det gäller särskilt eftersom ökenutbredningen är så stark i Sahelområdet och eftersom det pågår en stor hungerkatastrof just nu – förutom alla de andra problem som finns i området, med konflikter och annat.

För att människor ska ha möjlighet att ta sig ur fattigdom måste de också ha den rena energin i stället för att gå omvägen via de fossila bränslena. Ofta ger vi mer stöd till fossila bränslen än till ren energi i världen. Det är alltså för just detta område viktigt att tänka mycket på den nya tekniken för att ge människor möjlighet att försörja sig.

Anf. 114 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Tack för medskicket! Det är viktiga frågor, och det är en del av det vi tillsammans med regeringar och regioner ska förhålla oss till framgent.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det inte finns någon ytterligare på talarlistan och att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i frågan. Det finns dock ett medskick från Miljöpartiet, vilket har noterats.

Då lämnar vi punkt 5 och går slutligen över till punkt 6, Övriga frågor.

Anf. 116 Statssekreterare SOFIA STRAND:

Vi har inga övriga frågor.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Då återstår bara för EU-nämnden att önska statssekreteraren med medarbetare en trevlig helg.

Innehållsförteckning

1 § Utrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 4 Utrikesminister CARL BILDT (M)	2
Anf. 5 BODIL CEBALLOS (MP)	3
Anf. 6 JENS HOLM (V)	3
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M)	3
Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (S)	4
Anf. 9 PYRY NIEMI (S).....	4
Anf. 10 JENS HOLM (V)	4
Anf. 11 Utrikesminister CARL BILDT (M)	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (M)	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M)	7
Anf. 16 BODIL CEBALLOS (MP)	7
Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M)	7
Anf. 18 MARGARETA LARSSON (SD)	7
Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M)	8
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M)	8
Anf. 22 MARGARETA LARSSON (SD)	9
Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M)	9
Anf. 24 MARGARETA LARSSON (SD)	9
Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M)	10
Anf. 26 MARGARETA LARSSON (SD)	10
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 28 MARGARETA LARSSON (SD)	10
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 30 Utrikesminister CARL BILDT (M)	10
Anf. 31 BÖRJE VESTLUND (S).....	11
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	12
Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (M)	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (M)	13
Anf. 36 BODIL CEBALLOS (MP)	14
Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S).....	14
Anf. 38 Utrikesminister CARL BILDT (M)	14
Anf. 39 MARGARETA LARSSON (SD)	15
Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (M)	15
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M)	16
Anf. 43 MARGARETA LARSSON (SD)	16
Anf. 44 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 45 BÖRJE VESTLUND (S).....	17
Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M)	17
Anf. 47 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (M)	18

Anf. 49	MARGARETA CEDERFELT (M)	19
Anf. 50	BÖRJE VESTLUND (S)	19
Anf. 51	Utrikesminister CARL BILDT (M)	20
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 53	Utrikesminister CARL BILDT (M)	21
Anf. 54	JENS HOLM (V)	21
Anf. 55	Utrikesminister CARL BILDT (M)	22
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	22
2 §	Allmänna frågor	23
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 58	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	23
Anf. 59	EVA-LENA JANSSON (S)	24
Anf. 60	BODIL CEBALLOS (MP)	24
Anf. 61	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	24
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 63	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	24
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 65	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	25
Anf. 66	BÖRJE VESTLUND (S)	26
Anf. 67	JENS HOLM (V)	26
Anf. 68	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	27
Anf. 69	Kanslirådet ERLING KRISTIANSSON	27
Anf. 70	BODIL CEBALLOS (MP)	28
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 72	BÖRJE VESTLUND (S)	28
Anf. 73	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	28
Anf. 74	JENS HOLM (V)	29
Anf. 75	MARGARETA LARSSON (SD)	30
Anf. 76	BODIL CEBALLOS (MP)	30
Anf. 77	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	30
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 79	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	31
Anf. 80	BÖRJE VESTLUND (S)	32
Anf. 81	JENS HOLM (V)	32
Anf. 82	MARGARETA LARSSON (SD)	32
Anf. 83	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	33
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 85	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	33
Anf. 86	BÖRJE VESTLUND (S)	33
Anf. 87	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	33
Anf. 88	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 89	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	34
Anf. 90	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 91	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	34
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	34
3 §	Utrikes frågor (utveckling)	35
Anf. 93	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 94	Statssekreterare SOFIA STRAND	35
Anf. 95	EVA-LENA JANSSON (S)	35
Anf. 96	Statssekreterare SOFIA STRAND	35
Anf. 97	EVA-LENA JANSSON (S)	35

Anf. 98	Statssekreterare SOFIA STRAND	36
Anf. 99	ORDFÖRANDEN	36
Anf. 100	Statssekreterare SOFIA STRAND	36
Anf. 101	EVA-LENA JANSSON (S)	37
Anf. 102	BODIL CEBALLOS (MP)	37
Anf. 103	JENS HOLM (V)	37
Anf. 104	Statssekreterare SOFIA STRAND	38
Anf. 105	EVA-LENA JANSSON (S)	38
Anf. 106	BODIL CEBALLOS (MP)	39
Anf. 107	JENS HOLM (V)	39
Anf. 108	Statssekreterare SOFIA STRAND	39
Anf. 109	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 110	Statssekreterare SOFIA STRAND	40
Anf. 111	ORDFÖRANDEN	40
Anf. 112	Statssekreterare SOFIA STRAND	40
Anf. 113	BODIL CEBALLOS (MP)	41
Anf. 114	Statssekreterare SOFIA STRAND	41
Anf. 115	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 116	Statssekreterare SOFIA STRAND	41
Anf. 117	ORDFÖRANDEN	41